REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birourĭ de anuncĭurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Nax. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 3)

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 11.—Anul LXIII. Braşov, Duminecă 16 (28) Ianuarie. 1900.

Pacostea colonisărilor.

Tot aşa şi ér aşa. Maghiarii nu sciu ce se mai facă, ce sĕ mai născocéscă pentru ca visul lor de maghiarisare sĕ se împlinéscă.

Acuma se gândesc érăşĭ la întărirea rassei maghiare prin colonisărĭ. S'au mai făcut încercărĭ de felul acesta şi s'au adus şi marĭ jertfe din banii publicĭ ai statului, dér n'au reuşit planurile de până acum. In loc sĕ foloséscă, colonisările au stricat mai mult scopurilor de maghiarisare. Dus'au Slovacĭ în Ungaria de Sud, ca sĕ-i maghiariseze, dér ei au rĕmas tot Slovacĭ; aşeḑat'au familiĭ ţĕrănescĭ maghiare printre Românĭ, dér ei în loc sĕ maghiariseze pe Românĭ, s'au romanisat înşi-şĭ.

Aşa au susţinut cel puţin câţĭ-va şovinişti cu gura mare din comisiunea, ce a întrunit'o ministrul de agricultură Daranyi ḑilele acestea, ca sĕ se sfătuéscă, cum sĕ continue de aci încolo mai cu succes acţiunea colonisărilor.

E vorba aicĭ, cum am atins mai sus, de o aşa ḑisă colonisare interióră, adecă sĕ iai de colo, de unde poporaţiunea e mai désă, şi sĕ colonisezĭ dincóce, unde poporaţiunea e mai rară. Sĕ iai Maghiarĭ sĕrântocĭ, carĭ nu o pot duce decât de aḑi pe mâne, şi sĕ-i aşeḑi printre Românĭ şi Şvabĭ, pentru ca drag' Dómne sĕ ducă limba şi cultura unguréscă prin acele ţinuturĭ. Sĕ iai apoi Slovacĭ, Românĭ şi Şvabĭ şi sĕ-i presarĭ printre Maghiarĭ, pe unde mai e loc pentru poporaţiune şi pămentul e roditor, firesce tot cu gândul, ca aceştĭ coloniştĭ nemaghiarĭ sĕ fiă cu timpul contopiţĭ şi maghiarisaţĭ.

Aşa îşĭ închipuesc Maghiarii viitórea colonisare, ce vor sĕ o facă în contra nóstră cu mijlóce din visteria statului, la care contribuim şi noi.

Sĕ fi auḑit numai, cum voinicoşii şovinişti din sfatul ministrului de agricultură făceau planurĭ peste planurĭ, propunerĭ peste propunerĭ cum s'ar puté mai bine ajunge scopul maghiarisării şi a întăririi economice a poporaţiunei maghiare prin colonisărĭ. Sĕ fi vĕḑut, cum strigau şi ţipau, că sunt gróznic ameninţaţĭ de Românĭ şi că decĭ trebue sĕ facă tot ce le stă în putinţă, ba sĕ se folosescă chiar şi de mĕsurĭ de forţă, pentru-ca sĕ se înfrângă prin colonisărĭ puterea elementului românesc, cel puţin în unele ţinuturĭ.

S'a vorbit fórte mult şi de Săcuĭ în anchetă, ca şi când tot viitorul Ardealului şi al ţĕrii unguresci ar atêrna dela Săcuĭ, cei mai puţin talentaţĭ din tótă seminţia maghiară. Mai mult a vorbit pentru ei gazetarul Bartha, care între altele a ḑis, că pe aceştĭ Săcuĭ, ca şi pe Ungurĭ, îi ameninţă cumplit vecinătatea Ardealului cu România.

Sĕ nu ridă omul cu hohot când cetesce asemenea bazaconii prin raporturile foilor unguresci! D'apoi ce ar face, Săcuii décă n'ar fi România în vecinătate? Ar peri de fóme cu tóte ce se fac pentru ei şi numai pentru ei din partea guvernului unguresc. Sute de mii de lei întră pe fiă-care an din România în Săcuime dela Săcuii, carĭ trec acolo pentru a afla lucru. Ce ar face ei, décă n'ar avé România aşa aprópe? Ar trebui sĕ-şĭ ia straiţa şi bâta şi sĕ plece la America ca cei din Ungaria de nord. Va sĕ ḑică vecinătatea cu România, cel puţin pentru Săcuĭ, nu e de loc periculósă.

Însĕ nu e vorba aicĭ de Românii din vecinătate, ci de Românii din Ardeal, Bănat şi Ţéra unguréscă înşi-şĭ. Acésta ni-o spune apriat şi fără de nicĭ un încungiur şi Francisc Kossuth, care ḑice, că numai rassa română periclitéză serios statul ungar. Şi el e îngrijat cum sĕ se facă mai bine colonisările, pentru-ca prin ele sĕ fiă lovit mai cu succes elementul românesc. Căcĭ, vedeţĭ, Românul ţine cu multă iubire la limba sa şi e prietinos, prevenitor, simpatic şi de fire veselă, aşa că devine periculos şi Maghiarului, pe care-l face sĕ vorbéscă cu el în limba sa română. Aşa în Ardeal limba de care se folosesc toţĭ, Ungurii, Saşii şi Românii, în comerciul dintre ei, este cea românéscă.

Aşa-déră însuşirile eminente ale Românilor, prin carĭ aceştia întrec în multe privinţe pe Ungurĭ şi se sciu apĕra în contra povoiului de maghiarisare, ce-i ameninţă, voesce Francisc Kossuth sĕ le zădărnicéscă prin planurile lui de colinisare. Ceva mai caraghios, decât acésta, nicĭ că s'a mai pomenit.

Mai bine ar face şi mai folositor lucru pentru Maghiarĭ şi pentru stat ar fi, décă ar recunósce odată şovinişti, cu Bartha şi cu Kossuth cu tot, că tóte svîrcolirile lor sunt şi vor rĕmâné zadarnice, pe câtă vreme nu se mai pot ridica jur împrejur murĭ chinezescĭ şi lumea înaintéză cu paşĭ giganticĭ. Va veni un timp, când lumea se va minuna, că a putut sĕ esiste fanaticĭ aşa de scrintiţĭ la cap, ca aceia, din care se compune sfatul ministrilor unguresci.

Cu cât mai mult vor fi duşmăniţĭ din partea lor, cu atât mai mult Românii se vor convinge, că puterea elementului lor e mare şi de neînvins.

Revista politică.

Sĕptĕmâna acésta a fost mai puţin sgomotósă înăuntru. In **parlamentul ungar** s'a făcut a treia cetire a proiectului de lege pentru contingentul recruţilor, pe care dieta l'a şi primit. S'a discutat de asemenea decisiunea monarchului asupra *cvotei*, cu care ocasiune opoziţia a spus érăşĭ vorbe grele guvernului ḑicênd, că s'a călcat legea şi că s'a sĕvĕrşit un adevĕrat atentat în contra constituţiei maghiare. La desbaterea asupra proiectului cu privire la contingentul de recruţĭ, opoziţia a ridicat grave acuse în potriva ministrului de honvedḑi şi au îndreptat érăşĭ atacurĭ pătimaşe în contra armatei comune ḑicênd, că spiritul ce domnesce în armată este „nepatriotic“.

Alaltăerĭ a ţinut şedinţă şi *camera magnaţilor*. Şi aicĭ au fost discutate *proiectele militare*. Baronul *Pronay* într'un lung discurs arătă nemulţumirile Ungurilor faţă cu spiritul, ce domnesce în armată. El s'a ocupat şi cu cestiunea „*jelent*“-uirii şi ḑise, că de géba Maghiarii au adus legĭ pentru rĕspândirea limbei maghiare, căcĭ étă că acéstă limbă e desconsiderată şi prigonită acasă la ei. Baronul Pronay cerù apoi sĕ se facă pregătirĭ de a-se forma încet pe încetul o armată maghiară independentă. Aicĭ e honvedḑimea, ḑise el, asta trebue s'o îmulţim şi desvoltăm, ér nu armata comună. — I-a rĕspuns ministrul de honvedḑi br. *Fejervary*, combătând rênd pe rênd tóte argumentele şi pretensiunile lui Pronay. In fine proiectul fù primit.

*

Sfatul cel mare, ce s'a ţinut la Budapesta cu privire la **cestiunea colonisărilor**, s'a sfîrşit. Resultatul: vorbă multă, ispravă puţină. In sfatul acesta mult s'a vorbit despre *Ardeal* şi despre *Românĭ* şi s'au ridicat plângerĭ, că proprietăţile maghiare mijlocii pier în Ardeal şi trec în mânĭ strĕine. Unii din membrii marelui sfat au ḑis, că nu aşteptă resultate marĭ din punct de vedere naţional maghiar dela politica de colonisare, alţii însĕ au strigat, că da, şi că trebue cu orĭ-ce preţ ca statul sĕ se pună pe muncă seriósă cu colonisările, ca mijlocul cel mai bun prin care s'ar puté împiedeca lăţirea rasselor strĕine şi în deosebĭ a „Valahilor“ în Ardeal. Va sĕ ḑică şi în cestiunea colonisării Ungurii sunt conduşĭ de vechiul lor cântec despre „recucerirea patriei“. Vor dumnialor sĕ facă din ţĕrile acestea o adevĕrată Maghiariă, şi de fuduli ce sûnt nu-şĭ vĕd lungul nasului.

*

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Convorbire.

De Leo *Tolstoi.*

În casa unui domn bogat se adunaseră óspeţi şi se cufundară în convorbirĭ seriόse.

Vorbiau despre cei de faţă şi despre cei din depărtare, dér nu puteau sĕ facă amintire nicĭ despre unul, pe care viaţa sĕ-l fi mulţumit; nicĭ unul din ei nu putea ḑice, că e fericit, că trăesce aşa precum ar trebui sĕ trăéscă adevĕratul creştin. Cu toţii mărturisiră, că trăesc viaţă luméscă, că nu se îngrijesc decât de sine şi familia lor, décă ca nu se gândesc la de-aprópele, cu atât mai puţin la Dumneḑeu.

— De ce trăim astfel? întrebă un tinĕr. De ce facem aceea, ce noi înşi-ne ḑicem, că nu e la loc? Nu ne putem noi óre schimba liber felul nostru de viaţă? Suntem convinşĭ, că pompa, bogăţia, dér mai ales sumeţia şi separatismul faţă cu semenii noştri, ne nimicesce. Pentru ca sĕ putem fi ómenĭ fruntaşĭ şi bogaţĭ, trebue sĕ renunţăm la tot ce dă omului bucuria adevĕratei vieţĭ; ne adunăm grămadă prin oraşe, ne satisfacem poftele fără mĕsură, ne pustiim întregitatea trupéscă şi totuşĭ ne sinucidem cu urîtul şi apoi regretăm, că viaţa nu ne este aşa, cum ar trebui sĕ fiă. Dér de ce trăim astfel, de ce prăpădim viaţa şi tot binele, pe care ni l'a dat Dumneḑeu? Eu nu maĭ voiŭ sĕ trăesc aşa, voiŭ lăsa studiile, căcĭ ele duc numai la acest mod ticălos de viaţă, despre care de-altmintrelea cu toţii ne plângem. Imĭ voiŭ lăsa averile, voiŭ merge la sat, ca sĕ trăesc cu săracii şi sĕ lucrez împreună cu ei; o sĕ învĕţ a trăi după munca mânilor mele şi décă săracii au lipsă de învĕţătura mea, voiŭ împărţi-o cu ei. Nu le voiŭ da cărţĭ şi nu le voiŭ ridica şcolĭ, ci voiŭ trăi cu ei ca frate cu frate. Da, asta e hotărîrea mea firmă, — ḑise şi privi întrebător la tatăl-sĕu, care era de faţă în societate.

— Dorinţa ta e bună, nu-i vorbă, rĕspunse tatăl tinĕrului, însĕ e uşuratică şi nerumegată. Pentru-că nu cunoscĭ viaţa, tu credĭ, că tóte acestea vor merge aşa de uşor? La părere multe sunt bune, însĕ ce-i, că realisarea binelui este grea, apróре imposibilă. Adeseorĭ nu poţĭ sĕ înaintezĭ nicĭ chiar pe cărărĭ bătute, cu cât e aşa-dér mai greu a-ţĭ croi însuţĭ o cale! Aşa ceva numai ómeni copţĭ la minte pot face, ómeni, carĭ tóte le au; căi noue în viaţă găndescĭ că-ţĭ poţĭ face, numai pentru-că tu nu cunoscĭ viaţa!? Noi, bĕtrânii, suntem pe lumea acésta, ca sĕ moderăm prisosul vostru de zel şi prin esperienţele nóstre sĕ vĕ conducem pe voi; tréba vóstră, a tinerilor, este sĕ ascultaţĭ, ca sĕ trageţĭ folóse din păţaniile nóstre. Pentru tine numai mai târḑiu se va începe timpul făpturilor de sine stătătóre, acum ai sĕ crescĭ şi sĕ te desvoltĭ. Mai întâiu trebue sĕ te facĭ om întreg, spiritul tĕu trebue sĕ se formeze, sĕ stai pe propriile-ţĭ picióre, sĕ-ţĭ câştigĭ principiĭ fundamentale şi numai atuncĭ, când te vei crede destul de tare, poţĭ sĕ începĭ o nouă viaţă. Acum trebue sĕ ascultĭ încă de aceia, carĭ îngrijesc de bunăstarea ta. Nu te prea pripi cu gândul de a începe o viaţă independentă şi nouă.

Tinĕrul tăcù şi cei mai bĕtrânĭ aprobară ceea-ce a ḑis tatăl.

— Ai dreptate! ḑise unul de vêrstă mijlocie şi căsĕtorit, către tatăl tinĕrului. — E sfântă vorba, că omul tinĕr şi nepăţit, vrênd sĕ-şĭ caute căi noue în viaţă, uşor póte sĕ rĕtăcéscă, căcĭ el n'are puterea judecăţii, nu este destul de copt. Dér sĕ ne unim cu toţii în aceea, că viaţa nu ne este rĕndueită aşa cum ar dori consciinţa nóstră şi că viaţa acésta nicĭ nu ne face fericiţĭ şi nu ne mulţumesce. Nu se póte decĭ nega, că e îndreptăţită dorinţa, de a părăsi felul acestei vieţĭ. Eu

In **Austria** noul guvern *Koerber* îşî dă acum tóte silinţele de-a începe *acţiunea de împăcare între Cehî şi Germanî.* Cu greu îi va succede însĕ guvernului a duce lucrurile la un bun sfîrşit. Cehii şi Germnaii nu sunt de loc dispuşî a şî face concesiunî împrumutate şi afară de acésta chiar şi în singuraticele partide din parlament esistă neînţelegerî. Din Viena se vestesce, că neînţelegerile ce s'au ivit între liberalii germanî şi între Germanii antisemiţî în cestiunea legii electorale, deştéptă îngrijirî în cercurile guvernului şi seriόse temerî, că solidaritatea Germanilor în cestiunea împăcăciunei cu Cehii, se va compromite, cu tóte că antisemiţii au hotărît sĕ dea spriginul lor proiectului de convocare a unei conferenţe de împăcare între Cehii şi Germanii din Boemia.

La începutul sĕptĕmânei noul guvern *Koerber* şî-a publicat într'o fóie oficiósă *programul* sĕu, din care dăm şi adî partea primă. Etă-o:

Noul guvern, chemat din încrederea Majestăţei Sale, vede problema sa cea mai importantă politică în *aplanarea prin lege a certei naţionale*, ér misiunea lui culturală şi economică o vede în concentrarea tuturor puterilor pentru binele statului. Deja în sine luptele naţionale sunt fórte regretabile; devin însĕ, prin lunga lor durată, şi mai regretabile; ele au împins spiritele în braţele pasiunei politice unilaterale, au amorţit energia poporului, care pe multe terene trebuia sĕ sĕvêrşéscă o muncă positivă plină de róde; au păgubit viaţa socială şi au făcut sĕ se neglige chiar interese, ce sunt comune tuturor popórelor. Cunóscerea acestor grave stricăciunî au adus la convingere tóte cercurile seriόse, că e neapărat de lipsă *de-a termina lupta naţională*, séu cel puţin de-a o atenua în mod însemnat şi de-a feri instituţiunile nóstre publice de nouĕ sguduirî. Moderaţiune în tóte privinţele şi o iubire de jertfă pretinsă de condiţiunile de esistenţă ale statului, pot face cu putinţă o învoială cinstită asupra punctelor de litigii naţionale. Guvernul e de părere, că va contribui mult la lămurirea şi descurcarea situaţiunei, décă cestiunile litigióse vor fi duse neamânat pe terenul propunerilor practice. Guvernul va învita decî deja în dilele cele mai apropiate partidele interesate, de-a alege *bărbaţî de încredera pentru o conferenţă la Viena*, la ale cărui sfătuirî guvernul va lua parte activă, presentând un şir de propunerî concrete pentru aplanarea divergințelor esistente.

*

La finea sĕptĕmânei trecute s'a făcut în **România** o remaniare ministerială, anume: D-l G. Gr. *Cantacuzino*, preşedintele consiliului de miniştri şi ministru de interne, va rĕmâné ministru *fără portofoliu*, păstrând presidenţia consiliului; d-l Gh. *Manu*, ministru de finanţe, a trecut la departamentul de *interne*; d-l *Take Ionescu*, ministrul cultelor şi instrucţiunei publice, a trecut la departamentul *finanţelor*; d-l Dr. C. I. *Istrati*, ministrul lucrărilor publice, a trecut la departamentul *cultelor şi instrucţiunei publice*, şi în fine d-l Ioan C. *Grădişteanu* a fost numit ministru al *lucrărilor publice.* — Ministrului G. Gr. *Cantacuzino* i-s'a dat un cencediu dela 10 Ianuarie până la 1 Martie a. c., ér d-l general Gh. *Manu* a fost însărcinat cu interimatul presidenţiei consiliului de miniştri.

*

O scire fórte importantă sosesce din **Germania**. La 25 Ianuarie n. consiliul federal a votat aşa numitul proiect de lege *pentru sporirea flotei de rĕsboiŭ*. Cheltuelile împreunate cu acéstă sporire fac în total *1861 milióne mărcĭ.* Din acéstă colosală sumă 769 se vor lua ca împrumut, ér restul se speră a-se acoperi din mijlócele curente.

*

„Deutsche Tages-Zeitung" din Berlin scriind despre **relaţiunile anglo germane**, cere ca Germania sĕ-şî reia libertatea de acţiune, denunţând convenţia secretă, ce o légă de Anglia. Acéstă convenţiă — dice diarul german — ne légă de mânî şi de picióre nu numai in Africa, ci ne imobiliséză pretutindenî. Câtă vreme va esista ea, nu póte fi vorba de-o înţelegere **ruso-germană**. Trebue decî, înainte de tóte, sĕ stricăm acéstă convenţiă. In diua, când nu va mai fi nicî o piedecă pentru o **apropiere ruso-germană**, Anglia va lua fără îndoială o atitudine mai puţin provocătóre, înlesnind o înţelegere între Germania şi Rusia. La rêndul ei, Rusia, vĕdênd, că succesul politicei sale în Asia ar depinde de neutralitatea nóstră bine-voitóre, nu ni-ar respinge alianţa şi nu ni-ar lăsa isolaţî în diua când am avé de gând sĕ ne părăsim neutralitatea.

Un comunicat în afacerea şcólelor române din Braşov. Foile ungurescî publică următorul comunicat:

Guvernul român va înlocui subvenţiunea dată până acum, prin un anumit capital. Capitalul îl va depune guvernul român, prin ministeriul ces. şi reg. de esterne, la cassa centrală de stat ung. din Budapesta. După acésta guvernul unguresc va da, prin intermediul metropoliei gr. or. din Sibiiu, suma acésta bisericei Sf. Nicolae din Braşov, care susţine şcólele. Guvernul român va înainta proiectul de lege referitor la rĕscumpĕrarea subvenţiunei şi va stabili cât de mare sĕ fiă capitalul. In genere se crede, el va fi stabilit între 935,000 şi 1,200,000 lei. Décă afacerea va fi regulată, guvernul unguresc va obliga biserica Sf. Nicolae din Braşov sĕ dea raţiociniu anual, ca sĕ se vadă spre care scopurî se întrebuinţéză venitul.

La acéstă „Bud. Hirlap" adauge, că după cum e informat, şi în parlamentul ungar se va discuta afacerea în formă de interpelaţiune.

Crisă ministerială. „*Egyetertes*" dela 26 Ianuarie publică scirea, ce dice, că o primesce din isvor „pe deplin acreditat", că *guvernul Szell*, aşa cum e compus adî, nu va esista decât cel mult până la finea desbatere budgetului în parlament. Numita fóiă dice, că ministrul de finanţe *Lukacs* a încunosciinţat pe ministrul preşedinte Szell, că *se va retrage.* Afară de Lukacs, dice „E—s", se va retrage şi ministrul de culte şi instrucţiune publică *Wlassics.* In fine ministrul pe lângă Majestatea Sa, contele Em. *Szechenyi* şî-a luat concediu şi mai mult nu se reîntórce la postul sĕu.

Italia şi România. D-l general *Pelloux*, primul ministru al Italiei, a adresat d-lui G. *Boerescu*, preşedintele Senatului român următórea telegramă, ca rĕspuns la telegrama de mulţămire trimisă de Senatul român cu ocasiunea frumósei primirî făcută Românilor la Roma:

Escelenţei Sale Domnului preşedinte al Senatului României.

Bucurescî.

Manifestaţiunile de înaltă cordialitate, al căror obiecte a fost deputaţiunea română în momentul, cand ea depunea o coronă comemorativă la picióre le colónei lui Traian, nu au fost, decât espresiunea reînoită a simţĕmêntului frăţesc, care unesce cele douĕ ţĕrĭ ale nóstre.

Sunt fericit de-a afla, că aceste mărturisirĭ au găsit un ecou simpatic în Senatul român şi mulţumesc Escelenţei Vóstre, că a bine-voit a mi-le împărtăşi.

Vĕ rog totodată a primi asigurarea înaltei mele consideraţiunĭ şi cele mai călduróse urărĭ.

Pelloux.

In afacerea Iancu.

(Vocî ale pressei.)

Diarul naţional al fraţilor noştri bucovinenî „*Patria*" se ocupă în numĕrul sĕu dela 21 Ian. st. n. de afacerea Iancu. Etă părţile cele mai de căpetenia din articolul fóiei române bucovinene:

A făcut rĕu serviciu naţiunei maghiare d. procuror Lazar Miklos, abusând de puterea sa ca funcţionar al statului, spre a trage în noroiu una din figurile cele mai sublime ale Românismului de peste munţî. E frivol joc şi primejdios din cale afară a aţîţa patimile unui popor până la paroxism. Adî valurile unei indignaţiunî generale au cuprins tot sufletul românesc dela pólele munţilor transilvănenî şi până la malurile Tisei, un vifor precum de mult n'a bântuit sufletul poporului românesc.

E vechiă lupta între Românî şi Maghiarî. Rassa maghiară, vĕdêndu-şî puţinĕtatea fiinţei sale, şi-a pus de gând a-o mări şi lăţi pe socotéla Românilor. Pe lângă asuprirea materială, cărei este supus Românul de dincolo, sĕ adauge şi pericolul desnaţionalisărei.

...Sistemul de desnaţionalisare, rece şi calculator la început, a devenit adî vehement şi înfierbântat; ceea-ce bĕtrânii voiau sĕ ajungă prin secole, Maghiarii de adî vreau s'o facă în 10 anî, sĕ contopéscă tóte naţiunile nemaghiare în a lor, mai ales însĕ pe Români, pe carî îi ţin, pentru motivul puterei lor numerice, de cel mai periculos element.

Spre a da procedurei lor aparenţa îndreptăţirei, se folosesc de cunoscutele arme ale ponegrirei şi calomniei. Precum ni-se impută nouă de savantul Bourguignon, că suntem nepatrioticî, astfel li-se impută ardelenilor, că sunt agenţî rusescî, séu că favoriséză ideia contopirei tuturor ţĕrilor române într'o singură unitate, aşa numitul dacoromânism. „Tóte ca la noi" precum se vede. Că tóte aceste nu-s decât născocirî infame dovedesce şi împrejurarea, că ideia daco-românismului a rĕsărit nu în capul Românilor, ci în capul Saşilor din Ardeal, fiind convinşî, Saşii, „că naţionalitatea germană va puté subsista lângă cea daco-română şi se va puté desvolta la tot mai mare grad de perfecţiune politică, intelectuală şi religiósă şi anume pe temeiŭ naţional-german".

Am amintit aceste spre a documenta cum se unesc tendenţele hegemonilor de peste Laita cu cele ale bărbaţilor noştri de stat. Aşa o duiósă armonie în persecutarea elementului românesc rar sĕ se mai afle pe acest pămênt....

Fac ambii rĕu, şi Ungurii dincolo, şi ai noştri dincóce. Românii ar puté fi şi sunt chiar chiămaţî a fi singurii amicî firescî ai Maghiarilor, pe carî îi ameninţă potopul slavismului deopotrivă ca şi pe noi.

Insĕ înzadar cânţî surdului de jale. Cei de dincolo orbiţî prin un fanatism bolnăvicios, la noi Nemţii prin dorul de a intriga şi pescui în tulbure, prepară unii şi alţii propria lor peire. Ei, are şi în istoria universală legile ei eterne, ce stau de-asupra omului, nu sub el. Décă aşa este sĕ fiă, ieie-şî evenimentele cursul lor. Gintea nóstră a înfruntat valurî mai grele şi n'are

---

nu mai sunt copil, şi mi-ar plăcea sĕ vĕ spun părerile mele.

Viaţa, ce o trăesc acum, nu-mî mulţumesce nicî consciinţa, nicî nu mĕ face fericit. Atât păţaniile, cât şi cugetarea mea sunt mărturii pentru acésta. De ce dér sĕ mai aştept? Mĕ lupt de diminéţa până séra, muncesc pentru familiă, şi resultatul este, că nicî ei, nicî eu nu trăim după voia lui Dumnedeu; din di în di ne cufundăm tot mai mult în pĕcate. Muncim pentru familia nóstră, dér acésta n'are folos din muncă, pentru-că ceea-ce facem pentru ea, nu slujesce spre mântuirea sufletéscă. Adeseorî îmî vine în minte, că óre n'ar fi mai bine, décă mi-aşî schimba felul de traiŭ şi aşî face cum dice tinĕrul acesta: sĕ lapĕd grija de nevastă şi copii şi sĕ nu mĕ gândesc decât la mântuirea sufletului? Nu dice óre şi apostolul Pavel: „Cel ce-şî ia soţiă, îşî bate capul cum sĕ-i placă; ér cel ce nu-şî ia, nu se gândesce, decât cum sĕ placă Domnului".

Nu sfîrşì bine vorba şi se grăbiră acum femeile a lua cuvêntul, mai ales nevasta lui.

— La asta trebuia sĕ te gândescî mai înainte! dise una mai în vêrstă, — căcî cel ce odată ş'a băgat capul în jug, acela trebue sĕ tragă.

Cine n'ar puté sĕ dică atuncî: „vréu sĕ mĕ îngrijesc de mântuirea sufletului". Asta însĕ este o înşelăciune şi o josniciă. Dér lucrul nicî nu stă aşa; bărbatul şi în familiă trebue sĕ trăéscă aşa, ca sĕ placă lui Dumnedeu. E uşor a te trage la o parte şi a te gândì la mântuirea sufletului, dér cel ce astfel face, calcă porunca lui Christos. Voinţa lui Dumnedeu este sĕ iubim pe de-aprópele, ér voi vreţî sĕ-l supĕraţî în numele lui Dumnedeu. Nu; omul căsĕtorit are datorinţe hotărîte, pe care nu le póte negligia. Când fiă-care membru al familiei sale a ajuns sĕ fiă de sine stătător, atuncî bărbatul póte face ce vré. Nimenî însĕ nu-şî póte usurpa dreptul de a-şî părăsì familia.

Vorbele acestea nu liniştiră de loc pe capul familiei, el rĕspunse:

— Nu voiŭ sĕ-mî părăsesc familia; am vrut numai sĕ spun sĕ nu ne crescem copiiî numai pentru lume, sĕ nu se gândéscă ei, după cum am dis mai înainte, numai la plăcerile lor. Sĕ-i conducem mai bine aşa, încât cu timpul sĕ se obicînuéscă cu lipsurile şi cu munca, sĕ înveţe a ajuta pe de-aprópele şi sĕ trăéscă ca fraţi cu orî şi cine. Pentru-ca însĕ s'o pótă face ei acésta, trebue sĕ se desbare de pretenţiunî şi de avuţiă.

Nevasta, iritată, 'i rĕspunse:

— Câtă vreme tu nu trăescî după voinţa lui Dumnedeu, nu-ţî este iertat sĕ schimbî viaţa altora; în tinereţe ai gustat bunurile vieţii, de ce vreî acum sĕ despoi şi sĕ chinuescî familia şi copiiî tĕi? Lasă i sĕ créscă în pace, că apoi vor face ei, şi fără îndemnul tĕu, ce vor voì.

Bărbatul tăcù, însĕ unul mai bĕtrân îl luà în apĕrare:

— Conced, dise, că un om cu familiă, care a obicînuit'o pe acésta la anumite comodităţî, nu póte dintr'odată s'o lipséscă de ele Décă s'a început educaţia copiilor, este mai bine a o sfîrşi, decât a-le întórce tóte dintr'odată cu fundul în sus; asta mai ales pentru-că şi aşa copiiî odată crescuţî pot sĕ-şî alégă, după părerea lor, calea cea mai bună. Sunt şi eu de părere, că e greu pentru un tată de familiă, ba e chiar cu neputinţă, ca fără a pĕcătui, sĕ dea altă direcţiă vieţii. Cu ómenii bĕtrânî, cum sunt eu, altfel stă lucrul. Nouĕ însuşî Dumnedeu ne poruncesce, sĕ ne schimbăm. Nu mai am nicî un obligămênt şi, ca sĕ fiu sincer, nu mai trăesc decât pentru mulţumirea proprielor mele necesităţî; adecă: mănânc, beau, odihnesc. Insĕ asta e lucru urît, 'mî e greu de aşa ceva. Pentru mine aşa-dér ar fi sosit timpul, sĕ părăsesc acéstă viaţă, sĕ-mî împart averea între sĕracî şi în decursul timpului, ce mi-a mai rĕmas până la mórte, sĕ trăesc viaţă plăcută lui Dumnedeu.

causă a se uita cu nelinişte în viitor. Ardealul este şi va rămâné citadela românismului, orĭ cu, orĭ fără învoirea Maghiarilor; şi câtă vreme îĭ scim bine pe fraţii transcarpatinĭ, puţin ne pasă de nevoi.

*

Foile maghiare, firesce, tóte au scris despre afacerea Iancu în felul lor rĕutăcios şi duşmănos; ele au luat în apĕrare pe procurorul Lazar, décă nu tocmai pe faţă, cel puţin printre rêndurĭ. Numai o singură voce s'a ridicat în preasa maghiară, care a condamnat hotărît procederea procurorului dela Alba-Iulia. Acéstă voce este a revistei maghiare politice literare „*A Het*“. Ea scrie între altele:

Décă acel procuror reg. într'adevĕr aşa s'a esprimat asupra lui Iancu, numindu l şef de bandiţĭ, Românii din Ardeal au drept şi causă sĕ se indigneze.

Au causă, fiind-că Avram Iancu a fost într'adevĕr erou, a fost un politician cinstit chiar şi în greşelile sale şi în nicĭ un cas n'a fost şef de bandiţĭ.

Au drept; fiind-că titlul de drept nu se sterge, pe câtă vreme procurorii maghiarĭ, mai ales cei din Ardeal îşĭ păstréză obiceiul de a parada în procesele penale politice cu articule de fond próste, în loc de rechisitor' juridice.

Critică apoi aspru pe procurorii maghiarĭ, carĭ fac politică înaintea tribunalului şi pentru orĭ-ce fleac, când e vorba de naţionalităţĭ, se pun în positură sĕ apere patria cu grandeţă şi în mod bătĕtor la ochĭ.

In procesele politice penale, ḑice, judecătoria are sĕ se ocupe *numai cu partea juridică* a întrebărei, ér nu cu partea *politică*. Apoi esclamă aşa:

Décă procurorul din Alba-Iulia în adevĕr a numit pe Iancu „*Haramia vezer*“, atuncĭ *orĭ nu cunósce acéstă figură interesantă şi nobilă, orĭ nu voesce a-o recunósce aşa, cum cercetările nepreocupate ale istoriei o presentă. Românii au tot dreptul sĕ se indigneze de acésta...*

*

Dér şi foile din strĕinătate au scris despre casul dela Alba-Iulia şi au pus în adevĕrată lumină purtarea provocătóre a şovinismului maghiar. Mai ales foile din Viena „Deutsches-Volksblatt“, organul lui Dr. Lueger, şi „Deutsche-Zeitung“, ḑiar naţional german antisemit, au scris despre afacerea Iancu.

Scim, că un fruntaş din partida lui Lueger, d-l *E. Schneider*, şi-a ridicat vocea sa chiar şi în *delegaţiunea austriacă* pentru a arăta, cum politica şovinistă maghiară, care *trateză rĕu pe Românĭ*, şi care *a ajuns acum până a insulta memoria sfântă a marilor lor bărbaţĭ, periclitéză interesele monarchiei*, care vré sĕ trăiască în bună armonia şi amiciţiă cu Românii şi cu statul român vecin.

„*Deutsches Volksblatt*“ publicând vorbirea d-lui Schneider din delegaţiune scrie despre ea următórele:

„Şi vorbirea delegatului Schneider e de mare interes. Ea... se ocupă şi cu o causă politică de înaltă importanţă, anume cu cestiunea înrîurirei, pe care apăsarea naţionalităţilor nemaghiare din Ungaria o are asupra relaţiunilor monarchiei întregĭ cu statele balcanice.

Delegatul Schneider a schiţat în trăsĕturĭ marĭ tratamentul de care sunt împărtăşiţĭ Românii din Ungaria din partea clicei jidano-maghiare, care dominéză în Transleithania, şi vorbì apoi şi despre aşa numita *cestiune Iancu.*

Firesce, contele Vetter (preşedintele) a aflat de bine sĕ întrerupă de repeţite-orĭ pe delegatul Schneider în espunerile sale. Pentru-că se considera ca ceva cu totul firesc, că în corpurile legislative unguresci ale Ungariei se tracteză une-orĭ, chiar în mod ne mai pomenit, stările austriace, pe când se consideră numai decât ca un amestec „ilicit“ în afacerile ungare, décă se arată în ce mod nenorocit hegemonia jidano-maghiară păgubesce tóte interesele monarchiei.“

*

Tot în „*D. Volksblat*“ a scris tênĕrul medic d-l *Dr. Alesandru Vaida-Voevod*, un frumos articul întitulat „Afacerea Iancu“, care se sfîrşesce aşa:

„Şi cine nu ar înţelege revolta şi indignarea profundă, care a cuprins întreg poporul nostru, sĕ-şĭ dea sémă, décă e *German*, ce sentimente l'ar caprinde pe el, décă de pildă *Andreas Hofer* sĕu *Körner* ar fi numit şef de bandiţĭ? Ér décă e Italian, sĕ se gândéscă la *Garibaldi*; şi décă e Slav la *Kosciusko* sĕu *Jellachich*. Noi Românii încă avem gândul nostru, şi facem responsabilă absurda ideiă pan-maghiară pentru tot amarul înăbuşit, ce se adună în sufletul unui popor setos după libertate, dér' subjugat.

Idealul lui Iancu a rĕmas nerealisat. Er' el, care a trăit şi a luptat pentru acel ideal, a murit sdrobit trupesce şi sufletesce. *Idealul sĕu însĕ trăesce şi va trăì câtă vreme vor mai fi bărbaţĭ de onóre în poporul românesc.*

Şi décă Maghiarii în şovinismul lor arogant caută a maghiarisa cu forţa baionetelor, sĕ-şĭ dea sémă, că în întréga românime din monarchiă conscienţa despre vitalitatea s'a virginală e tot aşa de tare, ca şi dorul după progres şi libertate naţională. Şi sĕ nu uite, că astăḑĭ nădejdea unui viitor mai fericit şi liber e mai vie decât orĭ-când mai înainte.“

*

Numai de curênd a publicat şi „*Deutsche Zeitung*“ din Viena un articul informativ în afacerea Iancu, din care estragem următórele:

„Tóte aceste isbucnirĭ de legitimă indignare devedesc, că naţiunea compusă din politicianĭ (cum se numesc cu predilecţiă Maghiarii, probabil din motivul, că mai bine le place sĕ ocupe posturĭ în serviciul de administraţiă, organisat după sistem *turcesc*), a puşcat érăşĭ peste ţîntă şi prin cuvintele neprecugetate ale unui procuror de stat a ridicat asupra sa întréga poporaţiune română din Ungaria şi Ardeal, privită de „*pacificată*“. Şi apoi, pe lângă tot respectul datorit puterei de stat maghiare, concentrată până la esplodare, nu trebue trecut cu vederea, că la spatele celor două milióne şi jumĕtate, după statistica judeo-maghiară, în fapt însĕ trei milióne de Românĭ din Ungaria, se află, despărţiţĭ numai prin crestele munţilor, regatul înfloritor al României, în fruntea căruia stă un *Hohenzollern*, şi a cărui poporaţiune *e solidară cu Românii din Ungaria.*

...E de sine înţeles, că escesul procurorului de stat *Lázár Miklós* póte sĕ aibă influenţă numai desavantajósă asupra raporturilor amicale de vecinătate dintre monarchia austro-ungară şi România.

Prudenţa (!) politică a Maghiarilor nu admite, ca celelalte naţionalităţĭ sĕ ajungă la linişte. Slovacii şi Sêrbii sunt agitaţĭ la tótă ocasia prin violărĭ de drept. In Croaţia şi Slavonia devine tot mai acut antagonismul între Croaţĭ şi Maghiarĭ, în urma volnicilor acestor din urmă. Nicĭ chiar Şvabii din Bănat, iubitorĭ de pace şi „*patrioticĭ*“, nu sunt lăsaţĭ în pace şi se niscuesc Maghiarii a le deştepta prin diferite şicanărĭ *simţul naţional adormit*, ceea-ce, o mărturisim cu bucurie, a şi avut resultatul dorit... Aşa ei nu se pot fălì cu resultatele politice ale guvernărei lor de 32 de anĭ.“

Rĕsboiul dintre Burĭ şi Englesĭ.

. De când Englesii au trecut rîul Tugela cu anume plan de a nisui spre Ladysmith, ca sĕ-l despresure şi sĕ libereze pe White şi garnisóna strîmtorată în oraş, s'au dat lupte marĭ între cei doi inimicĭ.

Burii au lăsat pe Englesĭ sĕ trécă rîul şi sĕ înainteze, încunjurând posiţiile de luptă inimice. Au şi înaintat, şi mai ales generalul engles *Warren* este, care prin un marş cutezat a ajuns mai departe de rîu, sub pólele a nisce munţĭ fórte bine întăriţĭ şi apăraţĭ de Burĭ. Warren însĕ a dat de-o pedecă mare. Timp de patru ḑile a luptat crâncen, ca sĕ isgonéscă pe Burĭ din posiţia, ce ocupau pe muntele *Spion* şi sĕ-l ocupe, căcĭ numai ocupându-l, el póte sĕ domineze căile, ce duc la Ladysmith.

Lupta pentru Spionskop a fost grozavă. De Sâmbătă începênd Warren a stat în foc continuu cu Burii şi totuşĭ nu i-a succes a da înainte. Acum însĕ se vestesce de-odată, că lui Warren i-ar fi succes Marţĭ nóptea a ocupa muntele. Despre acest „succes“ s'a şi telegrafat la Londra. E curiósă telegrama acésta. *Warren* însu-şĭ ḑice, că *a avut pierderĭ marĭ* şi că mica garnisónă a Burilor s'a retras. Asta va sĕ ḑică, că Burii şi-au părăsit şanţurile retrăgêndu-se în ordine, ér „succesul“ Englesilor a costat atâta sânge, încât el nu póte fi numit de loc o victoriă. Scirile englese nu vestesc, că Burii ar fi pierdut tunurĭ séu soldaţĭ în acéstă luptă, spun însĕ atâta, că Burii şi-au dus răniţii cu ei. Warren vorbesce mai departe despre *o mică garnisónă* a Burilor. Asta nu însémnă altceva, decât că trupa cea mare a Burilor a deşertat posiţiunea de pe Spionskop şi a lăsat acolo numai o mică garnisónă, care sĕ se bată cu Englesii şi sĕ-i reţină până când va puté. Burii sunt cuminţĭ, ei nu jertfesc ómenĭ. De altfel scirĭ sosite din isvor privat spun, că în 24 l. c. Englesii de trei-orĭ au încercat luarea muntelui şi tot de atâtea-orĭ au fost respinşĭ, ér o telegramă din Pretoria, sosită la agentul transvaalian din Bruxella spune chiar, că nu-i vorba de cucerirea muntelui, ci numai despre *o înălţime* a lui, prin ceea-ce nu şi-a asigurat de loc un succes definitiv — căcĭ acolo se află 10,000 de Burĭ, a căror înfrângere va trebui sĕ coste ceva mai mult.

Mare este după tóte acestea curiositatea lumii întregĭ sĕ vadă, ce vor aduce ḑilele viitóre.

*

Despre pretinsa victoriă a lui *Warren* la *Spions-kop*, generalul Sir William *Green* s'a esprimat astfel:

Generalul Warren a ocupat cel mai înalt pisc al şirului lung de munţĭ ce se întind spre Onderbroek la sud. Insĕ dealungul întregului munte Burii se ţin tarĭ. Intre trupele lui Warren şi Ladysmith pot sta cam *20,000 de Burĭ*. Generalul *Buller* va trimite acum fără îndoiolă trupe în ajutorul lui Warren, nisuindu-se a asigura linia de comunicaţiă prin Potgiertes-drift. Cu tóte acestea Warren nu va puté sĕ înainteze, decât fórte încet şi în casul cel mai favorabil numai în timp de o sĕptĕmână va ajunge la Ladysmith. Generalul *White* nu póte sĕ-i vină în ajutor, căcĭ are fórte puţine muniţiunĭ.

Insĕ nicĭ părerea bĕtrânului nu aflà complăcere. In societate sĕ afla şi nepotul sĕu, copiiĭ acestuia. Pe toţĭ i-a botezat el, tuturor le făcea darurĭ la Crăciun. Se afla şi fiiul sĕu acolo şi toţĭ aceştia protestară viu.

— Nu, tată! ḑise fiiul sĕu. D-ta ai lucrat destul în viéţă şi acum ai lipsă de linişte. Nu trebue sĕ-ţĭ mai baţĭ capul cu nevoile traiului. Şeseḑecĭ de anĭ te-ai obicĭnuit cu acest mod de viaţă şi acum nu-ţĭ poţĭ schimba obiceiurile, fără de a nu-ţĭ pără rĕu.

— Asta e şi părerea mea, ḑise nepotul bĕtrânului. Décă a-i ajunge sĕ fi lipsit, te-ai amărî şi ai murmura, şi astfel ţi-ai înmulţi numai pĕcatele. Dumneḑeu e îndurător şi nu va ierta numai d-tale, iubite unchiule, ci şi nouĕ, bieţilor pĕcătoşĭ.

— La ce trébă te-ai mai şi schimba acum, adause un alt bĕtrân. Se póte că nu mai sunt decât câteva ḑile din viaţa nóstră; se plătesce óre sĕ ne mai schimbăm acum?

— Ciudat! ḑise atuncĭ un óspe, care tot tăcù. E într'adevĕr de mirat, că toţĭ suntem convinşĭ, că ar fi mai bine sĕ ducem o viaţă plăcută lui Dumneḑeu; toţĭ suntem uniţĭ în părerea, că trăim în pĕcate, că ne chinuim mereu trupul şi sufletul. Indată-ce însĕ cine-va îşĭ esprimă dorinţa, că i-ar plăcé sĕ trăéscă altă viaţă, cu toţii aflăm, că nicĭ crescerea copiilor nu este iertat a-o schimba după voinţa lui Dumneḑeu, nicĭ tinerimei nu trebue sĕ-i permitem de a-se opune voinţei bĕtrânilor. Cel căsĕtorit nu póte urma porunca lui Dumneḑeu, nu póte sĕ-şĭ siluéscă familia, aşa dér sĕ trăéscă şi el ca bĕtrânii, carĭ nu mai au decât ḑile din viaţă. Din tóte acestea eu nu pot sĕ pricep alt-ceva, decât că nimenĭ nu póte trăì după voinţa lui Dumneḑeu şi că despre acest mod de viaţă numai vorbi se póte....

T.

Burii în Africa de méḑă-ḑi.

(Urmare).

Desvoltarea internă a celor două republicĭ ale Burilor constă în progresiva colonisare a teritoriului fórte vast, ce l'au ocupat Burii dela „emigrarea lor cea mare“. Republica sud-africană era aprópe aşa de mare ca Prusia dela 1866 încóce, statul Oranje era ceva mai mare ca tótă Germania de sud.

Cele două Republicĭ, deşi locuite de unul şi acelaşĭ neam şi de ómenĭ cu aceeaşĭ ocupaţiă, trăiau totuşĭ întot-déuna în bună înţelegere. Făcêndu-se la 1857 o încercare de a se contopi ambele într'o singură Republică, era p'aci sĕ isbucnéscă rĕsboiu între ele, ér la 1860 a şi isbucnit în adevĕr, când preşedintele Republicei sudafricane, Martinus Pretorius, sub cuvênt, că 'şĭ ia numai concediu pe şése lunĭ, a mers în statul liber Oranje şi aicĭ a lăsat sĕ fiă ales preşedinte. Mâniaţĭ foc asupra preşedintelui lor fugar, cei din Transvaal au sărit cu arme şi se încinse o luptă, în care cădură morţĭ dece Burĭ şi mulţĭ fură răniţĭ; la acésta luptă a luat parte şi preşedintele de acuma Paul Krüger. In anul 1862 s'a restabilit pacea. Pretorius a renunţat la postul sĕu de preşedinte al statului Oranje şi vada numelui sĕu era atât de mare, încât în Maiu 1864 a fost ales din nou preşedinte în Transvaal.

In 1867, într'o depărtare de 1200 chilometri de Capstadt, 1800 metri deasupra mării — tocmai cât este înălţimea muntelui Rigi din Elveţia! — au fost descoperite straturile de *diamant* dela Kimberley. Nu se scie cum s'a făcut descoperirea. Unii ḑic, că s'au aflat diamante în gunoiul unui struţ, alţii că un Bur, care a vrut sĕ-şĭ astupe cu lut crepăturile colibei sale, a vĕdut în lut pietre strălucitóre. Destul, că îndată ce s'a audit despre acéstă descoperire, mulţime mare de aventurierĭ ai tuturor popórelor alergară la locul cu norocul, deşi diligenţele dela Capstadt, cu tóte că mergeau neîntrerupt, numai în şése ḑile puteau s'ajungă la Kimberley şi taxa de călĕtoriă cu mâncare cu tot era de persónă peste 360 de francĭ. Astfel dela 5000 albĭ câţĭ erau la 1867 numĕrul locuitorilor acelui ţinut se urcă în curênd la 35,000 albĭ.

Deşi straturile de diamant se aflau pe

SCIRILE ḌILEI.

— 15 (27) Ianuarie.

Miseria în Ungaria. La 18 l. c. s'a încunoscinţat în chip oficial în dieta ţĕrei, că cuota de până acum pentru Ungaria s'a ridicat cu trei procente, ér în 19 Ianuarie ministrul de finanţe Lukacs a făcut dietei un alt raport oficios, că adecă restanţa dărei directe în comitatele Torontal şi Caraş-Severin, cum şi în Croaţia, trece peste *20 milióne de coróne* şi că restanţa acésta în partea cea mai mare nicĭ nu se póte încasa. Cifrele arătate în raport sunt înspăimântătóre. Restanţa dintr'un singur an în Torontal se urcă peste jumĕtatea dărei prescrise, ér în Croaţia peste 87 procente; într'alt loc cifra restanţelor din darea anuală se urcă la 67 procente. Ministrul de finanţe însu-şĭ mărturisesce, că acĭ nu mai póte ajuta nicĭ cea mai neîndurată esecuţiă. Pentru moşiile, carĭ au fost vêndute prin licitaţiă pentru 352.952 florinĭ restanţă de dare, statul n'a putut sĕ capete mai mult de: 73.389 florinĭ; va sĕ ḍică numai în acest cas statul are o pierdere de 280.563 fl., plus miseria, în care a lăsat pe ceĭ despoiaţĭ de averĭ pentru restanţa dărei.

Fasiunile asupra datoriilor întabulate pe case orĭ moşiĭ. Ceĭ ce plătesc interesele pentru datorii, séu rente întabulate pe case şi pămênturĭ ale lor, dobândesc un scădĕmênt al dării suplementare, adecă al aruncului după darea de casă şi pămênt, déca fac în timpul prescris de lege fasiunile lor asupra acestor datorii întabulate. Fasiunile se pot face până la 31 Ianuarie st. n. pe blanchetele, ce se capătă la tóte primăriile (antistiile) comunale şi se pot preda în decursul órelor de oficiu provĕḍute cu datele şi cu subscrierea de lipsă. La cas de bólă séu ivindu-se altă piedecă, din pricina căreia cine-va n'a putut preda la timp fasiunea sa, celui împiedecat îi stă în drept a face o *cerere de justificare*, arătând causele, pentru care a fost împedecat şi înaintând fasiunea datoriilor sale pe imobile *încă până la 15 Februarie n. c.*, tot la primăriile comunale şi la perceptoratele orăşenescĭ. *Cel ce n'a înaintat fasiunea sa până la 31 Ianuarie n., séu n'a justificat întârḍierea ei până la 15 Februarie stil nou 1900, perde avantagiul ce i-l dă legea pe acest an*, adecă nu i-se mai scade nimic din aruncul după casă şi pămênt.

„Bihoreana“, institutul românesc de credit şi economii din Oradea-mare, îşĭ va ţine prima adunare generală în 8 Martie n. Primul bilanţ, după cum comunică „Familia“, şi-l'a încheiat noul institut cu un resultat îmbucurător.

Botezul nou născutei principese române. „Monitorul Oficial“ scrie, că Vinerĭ, 7 Ianuarie v., s'a făcut botezul principesei nou-născute, fiica AA. LL. RR. principelui şi principesei României. Acéstă ceremoniă s'a sĕvêrşit de către Sf. Sa protopopul Zolowiew, duhovnicul A. S. I. ducesei de Saxa-Coburg, în paraclisul castelului dela Friedenstein. A. S. principele Carol de Hohenzollern şi soţia sa A. S. R. principesa Iosefina, au asistat la ceremonia botezului micei principese, care a primit numele de *Maria*.

Programa concertului Reuniunei de gimnastică şi cântărĭ din loc, ce se va da Vinerĭ, în 2 Feb. n. (21 Ian. v.) 1900 în sala Redutei orăşenescĭ din loc, sub conducerea d-lui *G. Dima*, este următórea: 1. „Quartett“, op 74. Nr. 1 C-dur pentru 2 violine, Violă şi Violoncello de I. Haydn. 2. „Fericiţĭ sunt ceĭ goniţĭ“, cor mixt de G. Dima. 3. „Recitativ şi Arie“ pentru tenor din Oratoriul „Creaţiunea“ de I. Haydn. 4. „Cântece de iubire“ pentru cor mixt şi acompaniare de piano à 4 m. de I. Brahms. 5) „Două cântece“ pentru tenor cu acompaniare de piano: *a*) „Tu eşti odihna“, de F. Schubert. *b*) Mĕ 'ntrebĭ... de G. Ştefănescu. 6. „Treĭ cântece vechĭ românescĭ“ pentru cor mixt de G. Dima: *a*) Scumpă dragă copiliţă. *b*) Aşa mi-a fost ursita *c*) Nu-i dreptate, nu-i! Preţurile de întrare sunt: Fauteuil: 2 coróne 50 banĭ; Parquet I. 2 coróne; Parquet II. 1 coróna 60 banĭ; Entrée: 1 corónă; Balcon: 3 coróne; Galeria: 1 corónă 20 banĭ. Inceputul la 8 óre séra.

Anunţăm cu acasiunea acésta, că comitetul Reuniunei va arangia şi o serată musicală împreunată cu dans. Acésta încă va urma în scurt timp.

Monumentul lui Mircea cel Bĕtrân. Sculptorul român *Bălăcescu*, care se află la Veneţia, a început sĕ lucreze monumentul lui *Mircea cel Bĕtrân*, pentru oraşul Tulcea. Monumentul acesta va fi terminat până la primă-vară şi va fi aşeḍat în Tulcea. Monumentul comemorativ şi monumentul lui Mircea-cel-Bĕtrân vor fi inaugurate în Martie viitor de M. S. Regele Carol.

Principii românĭ moştenitorĭ. Principele Ferdinand a sosit alaltă-séră în Bucurescĭ. M. S. Regele a întêmpinat în Gara de nord pe Augustul sĕu nepot. Principele moştenitor va rĕmâné în ţéră numai câte-va ḍile. Insoţit de micul principe Carol, principele Ferdinand va merge în sudul Franciei, unde va întâlni pe principesa Maria şi pe micele principese Elisabeta şi Maria. Este probabil, că familia română princiară va rĕmâné două lunĭ la Nizza, în castelul ducelui de Coburg.

Revĕrsarea Dunării. Se anunţă din Brăila, că apele Dunării crescĕnd s'au revĕrsat peste ghiaţă, ce acopere fluviul. Din acéstă pricină autorităţile au oprit cu desĕvêrşire trecerea peste Dunăre. Dunărea s'a revĕrsat şi în dreptul comunei Chiscanĭ, aprópe de Brăila. Câmpul este inundat şi s'au înecat mai multe vite.

Cas de mórte. Joi diminéţa a încetat subit din viéţă, la domiciliul sĕu din calea Griviţei, d-l *Teodor Aslan*, directorul scenei Teatrului Naţional din Bucurescĭ.

Dela „Reuniunea sodalilor românĭ din Sibiiu“. Numai bucura ne putem, ḍice „Tribuna“, aflând de frumosul obiceiŭ ce Reuniunea sodalilor românĭ din loc l'a acceptat de a ţiné în fie-care lună câte-o şedinţă literară în care membrii se presentéză cu cetirĭ, declamărĭ, cântărĭ şi operate, lucrurĭ, carĭ numai spre înaintare le servesc. Convenirea de ierĭ, Joi séra, ne-a dat o vie dovadă, că membrii acestei reuniunĭ sunt doritorĭ de progres şi se nisuesc a câştiga reuniunei lor locul de onóre între celelalte reuniunĭ. Programa şedinţei bine stabilită şi variată. Sala era aşa ḍicênd ticsită de membri şi onoraţiorĭ. Preşedintele, d-l V. Tordăşianu, în cuvêntul de deschidere face o reprivire asupra lucrurilor petrecute dela ultima şedinţă. Amintesce despre darurile de Crăciun şi rógă pe fiă-care membru sĕ fiă milostiv faţă de săracĭ. Au urmat apoi declamările rînd pe rînd. S'au produs cu declamări d-nii: Victor Giuguţă, Ioan Borcea, Ioan Panfilie, şi d-rele Elena Mohan, Paraschiva Buzdughină şi Elena Grindean. Toţĭ şi tóte şi-au achitat datorinţa într'un mod vrednic de laudă. Mult a plăcut cântarea „Nóptea pe lună“, executată de d-l Valeriu Grindean, precum şi romanţa „Dorul“, cântată de tenoristul Nicolau Işan. Ambiĭ aceştĭ d-nĭ au o voce melodiósă de tenor. Drăguţ ne-a delectat d-ra Eugenia Grecu prin esecutarea la piano a mai multor cântece românescĭ.

Academia Română a ţinut erĭ Vinerĭ, 14 Ianuarie la ora 1 p. m., şedinţă publică. S'au făcut următórele comunicărĭ: D-l V. A. *Urechiă*: Din istoria domniei lui Caragea-Vodă. D-l dr. *V. Babeş*: Vindecarea bólelor nervóse prin injecţiunĭ cu substanţă nervósă.

Din Bucium, în comitatul Făgăraşului, primim o corespondenţă, prin care ni-se vestesce, că în urma impunerei unui preot, pe care majoritatea credincioşilor românĭ gr. cat. nu l'ar fi dorit şi ale căror proteste la Blaşiŭ n'au aflat nicĭ un ecou, s'a pornit în popor o agitaţiune mare, ba se fac chiar pregătirĭ pentru a-şĭ clădi o a doua biserică. Nu cunóscem de-ajuns starea lucrurilor din Bucium, dér la tótă întêmplarea ar fi o datorinţă a factorilor competenţĭ, ca sĕ intrevină cu tótă puterea pentru a încunjura o eventuală dismembrare în comună.

Slovacii către Burĭ. D-l Cornel *Stodola* din Liptó-Sz.-Miklós, a trimis representantului (unic) diplomatic al Transvaalului în Europa, Dr. Leyds, cu reşedinţa în Bruxella, următórea telegramă: „Primiţĭ simpatiile nóstre cele mai cordiale. In numele multor Slovacĭ de-opotrivă cugetătorĭ“. Dr. *Leyds* i-a rĕspuns lui Stodola prin următórea scrisóre: „Participarea sinceră isvorîtă din inimă şi marile dovedĭ de simpatiă, pe care le primesce patria-mĭ, ce se luptă pentru libertate şi bunul sĕu drept, atât dela ómenĭ particularĭ, cât şi dela corporaţiunĭ întregĭ, trebue sĕ pĕtrundă inima, trebue sĕ mĕ emoţioneze în adêncul inimei. In numele guvernului meu şi al compatrioţilor mei combatanţĭ, vĕ esprim mulţămirile mele cele mai călduróse“.

Cununiĭ. Mâne, Duminecă, se va cununa la biserica S-lui Nicolae din Prund d-l *Petru Petric* cu d-şóra *Maria N. Sfetea* din loc. Fiă-le în ceas cu noroc!

— D-l *Bartolomeiŭ Tipeiŭ*, învĕţător în Rĕşnov, se va cununa Duminecă, în 30 Ianuarie st. v. cu d-şóra *Maria G. Popovicĭ*, fiica d-lui George Popovicĭ, cunoscut fruntaş român din Stupinĭ.

— D-l *Dr. George Morariu*, medic primar in T.-Severin, se va cununa Duminecă, în 23 Ianuarie v. cu d-ra *Adela C. Iacob* Cununia se va face în biserica S-tei Adormirĭ a Maicei Domnului din T. Severin.

Un om mâncat de şórecĭ. Subcomisarul de clasa I, Mihail Constantinescu din Bucurescĭ, s'a dus erĭ împreună cu sergentul de stradă Gheorghe Sache, cu Nr. 922, în şoseaua Olteniţei, ca sĕ facă o revisiă. Eĭ intraseră în via d-lui inspector Costescu şi în crama de acolo găsiră cadavrul unui cerşitor Angheluş. E probabil, că acest nenorocit trebue sĕ fi murit de mai multe ḍile, căcĭ corpul începuse sĕ se descompue. Ce e mai oribil însĕ, umerii obrazului şi o mare parte a corpului acelui cerşitor, erau mâncaţĭ de şórecĭ. Restul cadavrului a fost ridicat spre séră şi dus la morgă.

Pămênt arabil de arendat în Dobrogea. In comuna Toxof, plasa Babadag judeţul Tulcea, sunt de arendat 150 hectare pămênt arabil, cu preferinţă pentru oferit — Socotind 10—15 oi pe hectar, à 2 lei pe an pentru óie, se póte arenda cu 20—30 lei hectarul pe an. — A se adresa la Administraţia „Gazetei Transilvaniei“ în Braşov.

Crisa de hârtiă. Din causa avêntului pe care pressa l'a luat cu ocasia rĕsboiului din Transvaal, fabricele de hârtiă nu mai pot face faţă nevoilor. — Se consumă acum 20—100% mai multă hârtiă ca înainte. „Dailly Mail“ şi-a ridicat tiragiul dela 620,000 la *un milion, cincĭ-ḍecĭ şi două de mii de foi*. Fabricele de hârtiă lucréză ḍiua şi nóptea, pădurĭ întregĭ se taiă şi se cară la fabricĭ pentru a fi transformate în răbdătore hârtiă. Şi tiragiul se urcă mereu! La urma urmei fabricele nu vor puté do-

---

teritoriul statului Oranje, totuşĭ unul din căpeteniile indigenilor, numiţĭ Griqua (carĭ sunt o rassă corcită, ce se trage dela taţĭ Burĭ şi fete de hotentoţĭ), au disputat Burilor dreptul de proprietate şi s'au pus sub scutul englezesc. Urmarea a fost, că preşedintele Republicei Oranje Brand — după ce colonia Cap n'a voit ca afacerea sĕ fiă supusă arbitriului împĕratului Germaniei — a plecat în 1867 la Londra, invitat fiind de ministrul coloniilor lor Carnarvon şi a încheiat cu acesta un contract, în puterea căruia statul Oranje în schimbul unei sume de 2,800,000 de francĭ a renunţat la un teritoriu, care aducea pe an în termen de mijloc la vre-o 48 milióne francĭ.

Tot aşa se întêmplase la 1867, când Moşeş, căpetenia Basutilor, a căruia seminţiă locuia pe teritoriul statului Oranje, după lupte îndelungate, ne mai putênd sĕ resiste Burilor, s'a aruncat în braţele Engliterei. Atuncĭ guvernatorul englez al coloniei Cap Sir Philipp Woodhonse, a declarat ţéra lui Moşeş ca o parte a coloniei Cap şi pe Moşeş l'a declarat vasal al Reginei Engliterii. — A mai dat Anglia şi alte probe, că nu vrea nicĭ-decum binele Burilor. Când preşedintele Pretorius a pretins în 1868 litoralul dela Delagoa-bai pentru Republica sudafricană ca sĕ i-se deschidă şi ei un drum la mare, Portugalia a protestat, findcă baia Delagoa era posesiunea ei dela 1546; Woodhonse ţinu parte Portugaliei şi în 1875 preşedintele Republicei francese, Mac Mahon, pe care Portugalia îl propusese ca arbitru, hotărî în favórea pretensiunilor acesteia hotărîre, asupră căreia ceĭ din Capstadt şi Londra se bucurară mai mult chiar decât ceĭ din Lissabona.

După Martinus Pretorius a urmat ca preşedinte al Republicei Transvaal în anul 1871 *Burgers*, care la început a fost preot la biserica olandesă-calvină în Capstadt, care însĕ era cunoscut între Burĭ şi trecea de un mare om de stat. De aceea, pentru ca sĕ pótă fi ales nu s'a ţinut séma de disposiţia constituţiunei, care prescrie, că numai cetăţenĭ ai Republicei pot fi alesĭ în funcţiunĭ. Burgers era în adevĕr în multe privinţe un om nu de tóte ḍilele, era mult umblat prin Europa şi cu o cultură multilaterală, avea ţinte înalte şi era orator strălucit. El nisuia a unì tóte statele sudafricane — carĭ în ce privea poporaţiunea albă erau două din trei părţĭ olandeze — într'o confederaţiă de fapt independentă de Englitera şi luă înăuntrul Republicei câteva mĕsurĭ fórte laudabile, precum rĕscumpĕrarea banilor de hârtiă, ce nu se primeau decât cu scădĕmênt de trei părţĭ din valórea lor nominală: mĕsurarea pămêntului încă necultivat; introducerea unei justiţiĭ regulate; înfiinţarea de şcóle în tótă ţéra.

Inainte de tóte Burgers avea planul de a construi o cale ferată dela Pretoria la Delagoa-bai şi a pune astfel Transvaalul în legătură cu ţĕrile culte ale lumei. Dér el ţinù prea puţin sémă de disposiţia poporului. Deja reforma sa şcolară părù Burilor ortodocşĭ ca condusă de idei pe jumĕtate păgânescĭ, ér intenţiunea sa de a schimba emblema ţĕrii vătĕmă fără de nicĭ o nevoiă vechĭ obiceiurĭ; dér şi unde avea dreptate îi lipsea pacienţa şi dibăcia practică pentru ducerea în împlinire a ideilor sale. Călĕtoria sa din 1875 în Portugalia şi Olanda, unde voia sĕ încheie contractul pentru calea ferată Delagoa şi sĕ împrumute $1/2$ milion de livre sterlinge (= 12 milióne de francĭ) pentru acéstă cale ferată, n'a avut succes. Din Portugalia el abia aduse 1,650,000 de francĭ şi aceştia au fost întrebuinţaţĭ pentru cumpĕrarea de vagóne şi locomotive, înainte de a se fi aşeḍat măcar o şină.

In asemenĭ împrejurărĭ Republica n'avù din acest proiect de cale ferată, dealtmintrelea frumos şi practic, decât datorii şi vaḍa lui Burgers suferì o grea lovitură. Lumea îşĭ bătea joc, când Burgers lăsă sĕ bată din micul rest al împrumutului monete de aur cu chipul sĕu, onóre ce o fac dealtmintrelea şi alte Republicĭ presidenţilor lor; se ḍicea, că dările se risipesc şi poporul începù a nu mai voi sĕ le plătéscă, aşa că Burgers numai ca sĕ pótă acoperi cheltuelile fù nevoit a face nouĕ împrumuturĭ. La acésta se mai adause o nenorocire în rĕsboiu. Căpetenia seminţiei Bapeḍilor, carĭ locuiau în munţii dela Lydenburg, cu numele Sekokuni, refusă a plăti contribuţia, ce-o datorea Republicei ca vasalul ei, de altă parte jăfuia curţile Burilor. Când Burgers s'a reintors din Europa, în Aprilie 1876, el făcù un apel pentru formarea unei trupe de voluntarĭ în contra lui Sekokuni. La apelul acesta rĕspunseră 2500 de Burĭ. Cu aceştia şi cu încă atâţĭ Swazĭ a atacat

vedi cererile și atuncĭ foile avênd un număr restrîns au sĕ se vêndă cu prețurĭ considerabile. După cum se vede, ḑĕul Martie e o adevĕrată providență pentru gazeturĭ.

O dramă mișcătóre. In ajunul Crăciunului muncitorul Velimir Marincovicĭ de naționalitate sêrb și încă alțĭ trei tovarășĭ ai lui, tot sêrbĭ, fură tocmițĭ de către comerciantul Nica Marincu din orĕșelul Calafat ca sĕ tae lemne în pădurea Ostrovului Caludi, situat în mijlocul Dunării la o depărtare de 18 kilometri de Calafat.

Ișĭ luară provisiunile pentru timpul când aveau sĕ petrécă cu munca pe ḑisul Ostrov și plecară. Munciră bieții ómenĭ cu hărnicia chiar în ḑilele Crăciunului. Intervenind apoi desghețul și crescênd apele Dunării, au spart ghiața ce acoperea fluviul și sloiurile, ce începură a curge cu vîrtoșie le răpi luntrea cu care cei patru tovarășĭ de muncă trecuseră pe Ostrov. Bieții ómenĭ ne mai avênd cu ce sĕ trécă pe malul Dunării, au rĕmas isolațĭ pe timpul sĕrbătorilor pe Ostrov, răbdând de fóme până în ḑiua Bobotezei, când apele Dunării venind din ce în ce mai marĭ, începură sĕ acopere ostrovul. Atuncĭ Velimir Marincoțvicĭ, vĕḑêndu-se în pericol de a muri, împreună cu tovarășii sĕi orĭ de fóme, orĭ prin înec, împinse un buștean mare în Dunăre, luà o pârghie lată în mână și se puse călare pe buștean. Așa ajunse pe malul românesc de unde făcù, așa cum eșise din apă, drumul pe jos până ce ajunse la Calafat. Velimir istorisi atuncĭ compatriotului sĕu calafatean Nicu Marincu, aventura ce avuse. Intrebat despre ceilalțĭ tovarășĭ ai sĕi, Velimir declară, că au rĕmas pe ostrov de óre-ce nu avuseră curagiul sĕ se încredințeze, ca dênsul sloiurilor furióse ale Dunării, probabil că apa inundând ostrovul se vor fi înecat. Atuncĭ Marincu porni însoțit de câțĭ-va ómenĭ cu barca spre ostrovul Caludi, ca sĕ ducă ajutóre și scăpare celor trei muncitorĭ rĕmașĭ pe Ostrov.

Dér când ajunseră acolo, găsiră ostrovul deja acoperit peste tot cu apă, ér despre cei trei nenorocițĭ nu putură descoperi nicĭ o urmă. Fără îndoială nenorociții căḑură deja pradă valurilor.

Producțiunea Brașovechenilor.

Pe lângă tóte greutățile, ce le întimpină coriștii bisericei române din Brașovul-vechiŭ, mai ales de când au fost părăsițĭ de bunul și neobositul lor dirigent și povățuitor, d-l Timoteiu Popovicĭ, adĭ profesor de musică în Sibiiu, — ei totușĭ n'au descuragiat, ci se fac luntre și punte pentru a continua opera începută și a da lumei dovadă, că nu vor sĕ se lase a fi întrecuțĭ de frații lor din alte centre și comune.

Dovadă despre acésta ni-a dat producțiunea lor dela 18 Ianuarie n. c., ḑiua de Bobotéză, al căreia succes ne-a mulțumit pe toțĭ. Chiar dela început s'a câștigat plăcerea publicului prin cântarea „Fóie verde fir de nalbă“ de Musicescu, esecutată de corul mixt, compus din tinerĭ și tinere din Brașovul-vechiŭ în numĕr de vre-o 60 de inșĭ. Corul era condus de d-l învĕțător N. *Stoicovicĭ*, care a luat asupră-șĭ sarcina de-a instrua și conduce corul tinerimei. D-sa a și satisfăcut angajamentului în mod neașteptat. Atât piesa primă, cât și alte două cântărĭ drăgălașe, ce au urmat mai târdiu — „Cucuruz cu frunda 'n sus“ și „Nevasta care iubesce“ — au fost esecutate cu deplin succes, așa că la stăruința publicului fiă-care cântare a trebuit sĕ fiă repetată.

Printre cântărĭ au fost mai multe declamațiunĭ. D-l D. *Jaliu* a predat bine monologul comic „Păcălitul“ de A. Popp; de-asemenea d-l I. *Aldea* a predat cu efect anecdota „Jidanii și hoții“ de Th. Speranță. A fost și un dialog „Negustorul și Nerodul“ de A. Pan, pe care l'au predat cu multă dibăcia d-nii N. *Samoilă* și V. *Oprea*. In afară de program a mai delectat publicul și d-l L. *Savu* cu două declamațiunĭ frumóse.

A urmat apoi piesa teatrală „Cârlanii“, vodevil într'un act de C. Negruzzi. Succesul representărei acestei piese este a se datori de-asemenea d-lui N. *Stoicovicĭ*, care a condus și instruat pe diletanțĭ. Fórte bine și-a interpretat rolul d-l D. *Jaliu*, ca fecior de boier, de-asemenea cu efect au jucat d-nii G. *Moldovan* și C. *Voicu*, ér rolurile femeescĭ, pe carĭ le-au interpretat cu mult haz d-șórele Elena *Rusu* și M. *Moldovan* au mulțumit întreg publicul, care la sfîrșit a aplaudat furtunos pe diletanțĭ.

A urmat în fine dansul, care s'a început cu o frumósă horă și s'a continuat cu mare animația până diminéța.

Peste tot, succesul producțiunei și petrecerei a făcut onóre zelósei nóstre tinerimĭ din Brașovul-vechiŭ în frunte cu d-l învĕțător N. *Stoicovicĭ*, căruia tinerimea cu dreptul îi datoresce recunoscință pentru serviciul, ce 'i-l'a prestat.

In ce privesce resultatul material al petrecerei publicăm aci următórea

Dare de sémă:

Brașov, 14 Ian. st. v. 1900.

Domnul N. *Stoicovicĭ*, dirigentul corului, a contribuit pentru fondul corului 10 coróne, Iosif Maximilian, paroch în loc 3 cor., Ioan Maximilian, capelan în Stupinĭ 2 cor., D-na Eufemia Kertsch 2 cor., N. Grădinar 1 cor., Ioan Dușoiu 2 cor., Frații Stănescu 8 cor., D. Eremias Nepoții 2 cor., Filiala „Albina“ 2 cor., N. Vestemean 1 cor., P. Nemeș 1 cor., (Nedescifrabil) 2 cor., Eug. Precup 4 cor., E. A. 4 cor., Th. Spuderca 1 cor., Damian 2 cor., I. C. 1 cor., N. N. 2 cor., M. St. 2 cor., G. Șerban 1 cor., V. Voina 2 cor., N. N. 1 cor., N. N. 2 cor., Basiliu Popovicĭ 2 cor., Dumitru Roncea 2 cor., Theodor Christan zaraf 1 cor., George P. Spuderca 1 corónă, George Tampa 2 cor., Dumitru Căpățină 1 cor., Dr. Lemeni 1 cor., Dómna Eugenia Dr. Lemeni 4 cor., Ioan Ciurcu 2 cor., Ioan Gusbeth 2 cor., George Dima profesor de musică la gimn. rom. din Brașov 1 corónă.

Întratele producțiunei au fost de 233 coróne, ér eșitele au fost de 188 coróne 24 filerĭ. — *Venitul curat este de 44 coróne 76 filerĭ;* s'a destinat în favorul fondului proiectat pentru înființarea unui cabinet de lectură.

Pentru comitetul arangiator:

N. Balea. ***D. Jaliu.***

„Reuniunea economică din Orăștie“.

Orăștie, 22 Ian. n. 1900.

Sâmbăta trecută comitetul „Reuniunei economice“ din Orăștie a ținut ședință, sub conducerea președintelui sĕu *Dr. Mihu*, luând mai multe hotărîrĭ de interes.

S'a presentat scrisórea institutului „*Ardeleana*“, prin care acésta pune la dispoziția comitetului Reuniunii interesele ***fundațiunii „Ardeleana“***, fundațiune făcută în 1896, când banca a împlinit cu bine 10 anĭ dela înființare. Atuncĭ a pus temeiŭ unui fond de 10,000 coróne, — care adĭ e deja de 5000 coróne și în 5 anĭ următorĭ va fi deplin, — pentru o Reuniune economică română, ce s'ar înființa aicĭ. Salutând înființarea Reuniunii dorite de ea prin fondul sĕu, banca pune Reuniunii la disposiție *interesele* după fond, rĕmânênd capitalul și pe viitor în administrarea băncii. Interesele fundațiunii s'au adunat până acum la 582 coróne. Le ofere Reuniunii.

Comitetul Reuniunii a primit cu mulțămită generosul ofert al băncii și îi va adresa o scrisóre de mulțumită.

Din aceștĭ banĭ comitetul a și hotărît a folosì o parte în scopurĭ, carĭ sĕ formeze interesele Reuniunii și interesul poporului față de Reuniune.

Anume, în scopul încuragiării *pomăritului* va procura de-ocamdată de vre-o 100 coróne *altoi* de merĭ și pădurețĭ, pe carĭ *îi va împărți gratuit între membrii sĕi*, preferind însĕ pe țĕranĭ.

A statorit apoi *două premii de câte 10 coróne în aur* pentru acei membri țĕranĭ din ținutul Orăștiei, carĭ vor dovedì, că au sădit *de nou* în primăvara ce vine, cel puțin câte 50 de altoi în grădinile lor, ér *un premiu de 10 coróne în aur* pentru acea școlă de pomĭ din ținut, în care se va lucra mai cu spor în primăvara ce vine.

A hotărît mai încolo și *înființarea unei școle de pomĭ proprie*, în care va sădi de-ocamdată vre-o 1000 de pădurețĭ, îi va altoi și apoi la timpul sĕu îi va împărți gratuit membrilor.

Din restul banilor menițĭ a fi folosițĭ ĕst an, se vor procura *seminṭe agronomice* dela firme recunoscute bune, îndeosebĭ seminṭe de plante de nutreț: trifoiu, luțernă și napĭ, și pe acestea le va da cu preț redus membrilor sĕi, cam cu 10—20% maĭ ieftin de cum le-ar puté primi de airea.

Abonații foii Reuniunii, „Bunul Econom“ se socotesc și ei îndreptățițĭ cu d. e. membri ajutătorĭ, la tóte aceste favorurĭ, ce Reuniunea le face membrilor sĕi.

In felul acesta ișĭ începe Reuniunea economică dela Orăștie lucrarea sa în folosul poporului plugar.

Suum cuique. Recunóscem cu plăcere, că aprópe tóte aceste hotărîrĭ, de carĭ suntem însuflețițĭ, s'au făcut la propunerea vrednicului președinte al Reuniunii economice, d-l *Dr. Ioan Mihu.*

In ședința viitóre se va hotărî sĕ li-se ușureze economilor procurarea de mașinĭ agricole.

C.

ULTIME SCIRI.

Londra, 26 Ianuarie. Adĭ după amiadĭ a sosit aicĭ scirea, că *generalul Warren, după lupte estra-ordinar de sângeróse, a fost silit sĕ părăséscă cu întréga armată posiția Spions-kop.*

Londra, 26 Ianuarie. *Buller* telegrafézā cu data de ierĭ următórele: „Cu regret comunic, că după cum sunt informat, *generalul Warren a fost silit sĕ-șĭ părăséscă posițiunea dela Spionskop, adĭ diminéță*“.

Bruxella, 27 Ianuarie. O depeșă din Pretoria cu data de erĭ vestesce, că *trupele generalului Warren* **au fost total nimicite la Spions-kop.** Pierderile Englesilor sunt: **800 morțĭ și rănițĭ, 1500 căḑuțĭ în captivitate și 17 tunurĭ luate de Burĭ.**

Londra, 26 Ianuarie. „*Daily Mail*“ comunică, că comandantul de brigadă *Woodgate*, care fù rănit în atacul dela 23 l. c. dela Spionskop, *a murit.*

O carte de legĭ. „Amicul Poporului“ îndreptar în cause administrative și judecătorescĭ *pentru poporul român*“ de *Titu Vuculescu*, pretor în Pecica maghiară. Cartea e întocmită la înțelesul țĕranilor, așa că din ea orĭ-ce plugar, orĭ-ce măestru, orĭ-ce om, care scie ceti, póte sĕ înțelégă lămurit, ce-i este după lege ertat sĕ facă și ce nu; cum are sĕ-șĭ câștige anumite drepturĭ, la cine sĕ se îndrepte cu plângerea orĭ cu rugarea. Costă 50 cr. (cu posta 55).

Burgers pe Bapedi, în ḑiua de 1 August 1876 făcênd asalt asupra cetățuiei lor din munte el fù însĕ respins și se întórse, fără de hrană și fără munițiune, ca fugar, la Lydenburg.

Acéstă nenorocire a nimicit tótă vada lui Burgers, și așa tótă Republica a ajuns într'o stare de destrămare. *Acésta însĕ a deșteptat pofta și curagiul Englesilor de a se amesteca în raporturile interne ale Republicei.* Causele erau mai multe. Mai întâiu ministrul engles al coloniilor „amintitul lord Carnarvon, avea si el de gând de a unì tóte coloniile și statele independente din Africa de médă-nópte într'o confederațiune de state, cum se întêmplase în Canada, dér acéstă confederațiune sĕ servéscă scopurilor de putere englese. Apoi încă de pe la 1854 era cunoscut, că dincolo de Vaal s'a găsit aur și cunoscutul călĕtor german Mauch († 1875) a spus'o hotărît, că țéra de aur Ophir, de care se vorbesce în vechiul testament, trebue sĕ fiă căutată în acele ținuturĭ, în Sofala și în Transvaal. Dér numai la 1872 au început a se face mine de aur la Ersteling, ér in 1873 la Lydenburg și de atuncĭ esploatarea aurului din an în an era mai mare; printr'asta se urcà firesce și prețul țĕrii fórte tare, și de aceea Anglia îșĭ aruncà ochii ei poftitorĭ asupra Republicei. Avea sĕ mérgă și aicĭ, cum ḑice scriitorul frances Cherbuliez, érășĭ după ḑicala: După Zulucafru vine elefantul, după elefant Burul și după acesta Englesul; Zulucafrul jăfuesce, Elefantul pasce, Burul cultivă pământul, ér Englesul se așeḑă în cele din urmă în cuib.

In fața încurcăturilor ce domneau în Transvaal, Anglia pretindea, că propriele sale colonii sunt printr'asta periclitate; décă Negrii, încuragiațĭ prin nereușita espedițiunei în contra lui Sekokuni se vor lăți și mai mult în țéră, décă diferitele semințiii indigene se vor unì chiar în contra albilor, atuncĭ, ḑiceau Englesii, va fi amenințată tótă poporațiunea europénă din colonia Cap. Dér asemenĭ primejdii în adevĕr nu esistau; ba Sekokuni, ca sĕ aibă numai pace, promise chiar, de a plăti 2000 de capete de vite, și de-o unire a tuturor Negrilor, după părerea ómenilor cunoscĕtorĭ, nu va fi vorba nicĭ-odată, pentru-că semințiile prea se urăsc una pe alta; un Zulucafru, de pildă, va lupta întot-déuna cu plăcere în contra Swazilor, nicĭ-odată însĕ pentru ei. Totuși desbinările dintre Burĭ și stările destrăbălate din republica Transvaal i-au făcut cu putință Angliei de a-șĭ duce planul de atentat în împlinire.

In anul 1877 sosì în Pretoria, la ordinul lordului Carnarvon, un funcționar înalt din Natal, Sir Theophilus Shepstone, însoțit de 25 soldațĭ polițienescĭ, „spre a cerceta după originea turburărilor“. El era pentru tóte casurile împuternicit de a incorpora teritoriului Reginei „orĭ și ce parte a Transvaalului“, décă de aicĭ ar atêrna pacea și siguranța coloniilor britanice. Shepstone era om harnic, și era hotărît de a face trébă. El vĕḑù că președintele transvaalian Burgers nu mai era de nimenĭ ascultat și că aștepta scăpare numai dela o schimbare a constituției, prin care sĕ se dea președintelui mai mare putere; acéstă reformă însĕ nu era pe placul representanței naționale, a „Volksraad“-ului și despre o alăturare de bună voiă la confederațiunea sudafricană, ce era sĕ se formeze sub scutul și conducerea Angliei, érășĭ nu voia sĕ scie nimic.

Astfel se hotărî Shepstone a face scurtă socotélă. El puse la cale o mișcare cu scop de a se aduna subscrierĭ pentru o rugare, prin care se cerea dela guvernul britanic încorporarea Transvaalului cu posesiunile engleze. Shapstone aflà pentru acésta în orașe un teren, care nu era nefavorabil, pentru-că aicĭ trăiau mulțĭ Englesĭ și comercianții îșĭ promiteau o mare înaintare a comerciului dela o unire cu Anglia. Shepstone însușĭ a mărturisit într'aceea într'o scrisóre către lordul Carnarvon, că n'a putut aduna mai mult de 2500 subscrierĭ, ér numĕrul Burilor cu drept de alegere era de 8000. De-órece însĕ ca de obiceiu, orășenii făceau gura mare, ér țĕranul greoiu tăcea, împuternicitul engles începù a crede însușĭ, cum se pare, că cei 2500 spuneau cu glas tare, ceea ce îșĭ gândeau în tăcere cele 8000, și, la 12 Aprilie 1877, *a declarat nu „vr'o parte óre-care“, ci totă Republica sud-africană încorporată pentru Anglia.*

Indată plecà un batalion de soldațĭ englesĭ din Natal și intrà în Pretoria. Burgers a făcut ce e drept un protest, care fù comunicat tuturor puterilor; dér nicăirĭ nu s'a arătat o adevĕrată resistență. „Nicĭ-

Producțiuni și petreceri.

Șard, 20 Ian. n. 1900.

Onorată Redacțiune! Sunt om bětrân, încăruntit de grijile vieții și așa nu Vě prindă mirarea, décă constat, că pentru mine puține sunt momentele, în carĭ așĭ mai puté simți o plăcere și o bucuriă adevěrată, ce am simțit în séra de anul nou.

In acéstă séră se adunase la școla română gr. cat. din loc un public numěros, ca sě vadă cât spirit, câtă putere de viață zace în inimiórele fragede ale micuților copilașĭ dela școla nóstră. De un șir de anĭ încóce, senatul școlar din loc, în frunte cu directorul școlei, precum și prin mijlocirea și sîrguința neobosită a învěțătorilor, la fiă-care an nou arangiaseră câte-o serată declamatorică-teatrală împreunată cu cântărĭ și dans. De astă-dată însě succesul a fost mai mare ca orĭ și când.

Serata a fost pe cât de variată, pe atât de atrăgětóre și potrivită. S'a început cu *„Luntrașul"*, esecutată de copiiĭ școlarĭ în cor de douě vocĭ sub conducerea învěțătorilor localĭ; acesta a fost punctul de deschidere și nicĭ nu s'ar fi aflat altul, care sě atragă într'atât atențiunea publicului și sě încăldéscă întru atâta inimele. Au mai fost și alte douě cântărĭ, esecutate tot de băieții micuțĭ în cor și anume: *„Trecui valea"* și *„La o rěndunică"*.

Un copilaș abia de 10—12 anĭ a declamat cu simț poesia: *„Sergentul"*, douě fetișóre și mai mititele au predat un dialog frumos și plin de învěțătură *„despre lux,"* alțĭ trei copilașĭ au predat un trialog despre atragerea și iubirea, precum și folósele scólei, toțĭ au fost aplaudațĭ.

Cel mai însemnat punct al programului a fost teatrul: *„Vecinătatea periculósă"*, de Trocaru.

Invěțătorul primar Aureliu Pop, par'că în viéța lui n'a avut altă ocupațiune, decât a fi epitrop bětrân. Invěțătorul secundar Silviu Pauletti, care a jucat pe Goleanul, vecinul periculos, s'a simțit ca acasă în rolul sěu. D-șóra Victoria Dumitrean, o fată tiněră și frumósă, și-a interpretat admirabil rolul sěu. Toțĭ diletanții și-au jucat rolurile peste așteptare.

Despre tiněrul, care a predat monológele lui Alexandri: *„Surugiul* și *„Mama Anghelușa"*, nu mai scriu nimic! Mi-e témă, ca nu cumva vre-o d-șóră din cele ce l'au ascultat, sě-șĭ tulbure visurile cu făptura hîdă și plină de comediă a Mamei Anghelușa. — A urmat „Călușarul" și „Bătuta", esecutate cu multă dibăciă de către școlarĭ. Apoi dans pănă în dorĭ.

Intre óspețĭ am vědut pe D-nii: Iacob Muntean, Teiuș; Chirilă Borza cu familia, Bucerdea vinósă; Ioan Pop cu familia tot de-acolo, Ioan Rusan, Const. Antone, Pavel G., Andreiu Truța, Severean Pop, Pifan Florea cu fam., Moisă Meteș cu fam., Nechifor Borza toțĭ din Bucerdea vinósă; Ioachim Totoian cu fam. din Miceșcĭ, Silviu Andreiu din Sântimbru, Vasile Avram din Intrě-Găldĭ, Dumitrean Ilie cu fam. și Ursa Ioan cu fam. din Metheș, Giura Niculae și Vas. din Tăuț, I. Medrea cu fam., I. Domșa cu fam., Bucerdan Vas. cu fam., Octavia Macsin, Petru Pop cu fam., Moise Ilie cu fam., — din Ighiu. Aureliu Pop Bota din Blașiŭ, Victor Pop din Buda-Pesta, Claudestin Amadeŭ din Seghedin și Romul Ariton din Turnul-Severin, Gavril Raț cu fam., Maria Muntean cu fam., Maria Duna din Teiuș, Petru Muntean din Oieșdia și I. Sava cu fam. din Cetea.

Au suprasolvit: Iac. Muntean 30 cr., Gavr. Raț 50 cr., Angel Șt. 50 cr., O. Bucerdan 40 cr., Ilie Dumitrean 40 cr., Moise Meteș 1 fl. 10 cr., I. Domșa 30 cr., I. Sava 60 cr., I. Dumitrean 40 cr., N. Tomuș 50 cr., I. Ciobota 60 cr., I. Totoian 80 cr., Molnar S. 70 cr., Cz. Robert 40 cr., I. Medrea 40 cr., Aur. P. Bota 70 cr., S. Andreiu 70 cr., Avram O. 70 cr., G. Totoian 1 fl., Hada Nic. 50 cr., Petru Pop jude regesc din Brașov 5 fl., P. Bota 1 fl. — *Venitul curat a fost 33 fl.*

Dee Dumnedeu, ca și alte comune române sě facă în tot anul măcar odată cum a făcut acésta, ca sě aibă și poporul ocasiune de a vedé, ce pot sě facă fiiĭ lor.

Unul din cei de față.

*

Corpul învěțătoresc din Prejmer invită la petrecerea cu joc, variată cu cântărĭ și declamațiunĭ, a tinerimei române de acolo. Petrecerea se va ține în sala otelului mare Duminecă în 30 Ian. v. (11 Febr. n.) Venitul curat e destinat pentru scopurĭ de binefacere. Intrarea 30 cr.

*

Inteligența română din Șercăița și Bucium va arangia o producțiune teatrală-declamatorică Duminecă în 30 Ianuarie v. (11 Febr. n.) în localitatea școlei române din Șercăița. Intrarea: de persónă 1 cor., de familiă de 3 membri 2 cor. Venitul e destinat în favorul școlei române din Șercăița. Suprasolvirile și ofertele se vor chita pe cale publică.

Programa: I. „Săráciă luciă", comediă într'un act de Iosif Vulcan, jucată de d-l Leonte Dogariu, d-șóra Aurelia Dobrin, d-nii Vis. Bica, Aurel Opriș. — II. „Țiganul împěrat", anecdotă poporală de Th. Speranță, delamațiune. — III. „Vlăduțul mamei", comediă într'un act de I. Lupescu, jucată de d-nii Tr. Cerbu, Leonte Dogarlu, Nic. Bărbat, d-na Maria bărbat, d-șóra Aurelia Dobrin. — IV. „Nărodul și negustorul", dialog de A. Pan, predat de d-nii: Vis. Bica și Aurel Opriș.

Un nou cor.

Sân-Iacobul de Câmpiă, 24 Ian. 1900.

De multe-orĭ am fost și noi, poporenii de aicĭ, fericițĭ de a ceti câte-o corespondență în prețuita „Gazetă", din carĭ s'a deșteptat și în noi simțěmêntul și dorința de-a face cum fac și alțĭ ai noștri, dér dorința nóstră multă vreme a rěmas zadarnică, căcĭ nu avea cine sě ne deștepte.

In tómna anului 1899 însě ni-a adus Dumnedeu în mijlocul nostru ca învěțător pe d-l Ioan *Deva,* care încă dela început ne asigură, că décă vom asculta de dênsul și ne vom trimite copiiĭ regulat la școlă, ne va mântui de pěcatul cel negru al rěmânerei înapoi, și în viitorul ei va urma înaintare. Așa s'a și întêmplat. Noi trimițěndu-ne copiiĭ la școlă, dênsul a lucrat din rěsputerĭ, și s'a trudit atât, pănă și-a ajuns scopul.

In s-ta sěrbătóre a Nascerei Domnului, ne-a surprins și ni-a făcut o bucuriă nespus de mare, arangiând un cor de școlarĭ și adulțĭ, carĭ au stors lacrěmĭ de bucuriă din ochii noștri, când am vědut cât de frumos și înălțător de inimĭ sciu preamări prin cântărĭ pe Dumnedeu. Vědênd binele și înaintarea culturală, ce ni-o doresce d-l învěțător al nostru, ni-s'au umplut inimele de veseliă și cu drag priveam și ne miram de istețimea și curagiul copiilor noștri, carĭ pănă acum erau ca nisce pădurețĭ. Și în ce timp scurt s'au schimbat și s'au prefăcut astfel lucrurile!

După slujba dumnedeéscă mângăiațĭ și îndulcițĭ la inimă, nu sciam ce sě facem de bucuriă, ne-am decis câțĭ-va fruntașĭ împreună cu Senatul școlastic, sě mulțămim bravului învěțător, care mulțămită i-o aducem și pe calea publicității. Dea bunul Dumnedeu, ca tiněrul nostru învěțător sě pótă și mai departe cresce pruncii noștri în cunoscințele laudei lui Dumnedeu și iubirea către neam!

Sentinela.

Literatură.

Partea a VI-a ***Din Memoriul*** lui *Iosif Sterca Șulutiu* de Cărpeniș", membru fundator și membru în comitetul „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român" etc. Sibiiu, Tipografia lui W. Kraft 1899. Prin publicațiunea acésta — care se estinde pe 295 pagine, tipar condensat, volumul avênd format 8^0 mare — domnul Iosif Șterca Șiulutiŭ face un prețios serviciu literaturei nóstre istorice. „Memoriul" partea VI. care cuprinde 16 capitole, este o continuare a „Memoriului" d-sale, din care 5 părțĭ au apărut deja, și după cum se indică la finea lucrării de față, va urma și partea VII-a. Notăm, că broșura de față s'a publicat în 500 esemplare. Cei ce posed biografia lui Iancu, au *neapărată trebuință* de acest „Memoriu". Prețul ei este 1 fl. 25 cr. esemplarul, plus 10 cr. porto. Se vinde la librăria W. Krafft în Sibiiu. D-nul Șiulutiu dăruesce 200 fl. din prețul broșurilor pentru „Casa națională", ér restul pentru alte scopurĭ filantropice. Recomandăm publicului nostru cu tótă căldura acésta valorósă publicațiune.

*

Suspin și zimbire. Sub titul acesta a apărut în editura tipografiei d-lui Todoran din Gherla o carte de poesii și prosă, scrisă de d-l *Antoniu Pop.* Se póte procura și dela tip. „A. Mureșianu". Prețul 40 cr. (cu posta 43.)

*

A apărut: ***„Extras din tarifele de postă și telegraf valabile dela 1 Ianuarie 1900"***. Fiind tarifele anterióre în multe privințe esențial schimbate în urma introducerii valutei de coróne, extrasul acesta e de cel mai mare folos pentru birourĭ și privațĭ. Se póte procura dela librária archidiecesană în Sibiiu, cu prețul de 20 fil.

P O V E Ț E.

Auriturile pe lemn se pot curăți așa, ca sě apară ca nóuě, décă se spală cu precauțiune cu apă de săpunele séu cu spirt de salmiac; în casul din urmă trebue iute clătite cu apă curată. Auriturile afumate se pot bine curăți, décă se spală cu vinars (rachiŭ).

*

Contra durerei de gât este fórte bun ceaiul de frunde de jale (salbea), mestecat cu puțin oțet și miere. Din acesta apoi fiind căldicel, se face gargară de câte 20—30 orĭ pe di.

*

Mijlóce de a opri sângele din rană. 1) Se presară pe rană praf de cărbunĭ de lemn, apoi se pune d'asupra vată și se légă, séu: 2) Se ia făină de grâu, amestecată cu sare de bucătăriă, se presară pe rană și apoi se légă cu o cârpă, séu: 3) Se pune un strat mai gros de orez pisat și apoi se légă. Tóte aceste lécurĭ sunt bune, fără sě fie periculóse.

GLUME.

Strîns după regulament. — Bogatul Nathan s'a botezat și a primit numele Neuman. De-órece lui îi era de tot urît de numele sěu necreștin de mai 'nainte, poruncì servitorului sěu sě nu mai pomenéscă numele

---

odată", dice un raport de p'atuncĭ la părere cu drept, „n'a renunțat un popor așa de ușor la independența sa; Transvaalul de aicĭ încolo a încetat de a esista".

Cei ce vorbeau astfel, se aflau însě într'o rětăcire fatală.

(Va urma).

Poesii poporale.

Culese din popor.

Sěrac badeo de departe
Trimite-mĭ un pic de carte
Și mi-o scrie Vinerea,
Tocmai cum ți-e inima,
Mai doresci-mě orĭ ba?
De-i puté-o scrie bine,
Sě vedĭ dorul dela mine,
Numai n'o pecetlui
Sě mi-o pot badeo ceti,
Eu serile la lumină,
Diminéța prin grădină.

*

Fă-mě Dómne, ce mi-i face,
Fă-mě puiul cucului
Pe córnele plugului,
Sě mâi boii badiului,
Că bădița-i tinerel
N'ascultă boii de el!

Trecui valea mort de sete,
Mě 'ntêlnii cu dóuě fete
Amêndóuě 'n haine nouě.
Sěruta-le-așĭ p'amêndóuě,
Dér pe una tot-déuna,
Că-i frumósă ca și luna.

*

Vai de ala sěracul
Care-i slugă la altul
Că multe rabdă bietul!
— Las' sě rabde, décă șede,
Lumea-i mare și n'o vede!...

*

Mărita-m'aș, mărita
Cu suveica nu sciu da,
Cu bădița sciu juca,
Pita n'o sciu frământa,
Pe lopată n'o sciu pune
De n'oi lega-o cu fune!

*

Tu, muiere, draga mea
Cânepă ți-am sěměnat
Bólă 'n óse ți-am băgat.
— Měi, bărbate, dragul meu
De-ai fi tu bărbat cu milă
Ți-ai lua cósa pe mână
Și te-ai duce la luncuță,
La cânepa ai de vară
Și-ai tăia-o pănă 'n séră
Și-ai lega-o sărcinele
Cu ață și cu nuele,
Și-ai pune-o 'n pod pe cămară
Sě se usce pănă 'n vară.
Ai, bărbate, patru boi
Hai la têrg sě vindem doi,
Sě ne luăm haine noi,
Haine noi la amêndoi.
— Tu, muiere, draga mea,
Ba děu io n'oi face așa,
Ce sě dau pe „Rendea"-așa
Pentru biciul de curea.
— Měi, bărbate, dragul meu
Mare eștĭ; puțin pricepĭ,
Etă ștrengul cât colea
Ia tu ștrengul și-l înódă
Și-l bagă sě se înmóie
Că din mine facĭ găzdóie.

*

Mě duseiŭ cu plugu 'n córtă
Mě uitai dup'o frumósă,
Uitându-mě după dênsa
Mi s'a rupt plugul și bârsa.
Pănă le-am pus amêndouě
Mi-s'a rupt grindeiu 'n douě.
Când grindeiul l'am gătat
Boul mi-s'a sângerat.
Pănă l'am dessângerat,
Mi-a picat și celalalt
Și-am gătat'o de arat.
Mânca-ți-așĭ ochii, frumósă,
Ce ți-ai pus pană 'n feréstră?
Trec feciorii p'acolea
Făcu-șĭ trébă cu pana
Că li-e dragă frumósa.

*

Mărita-m'aș sě nu șed
Numai câmpul sě nu-l věd;
Câmpul sě-l vadă bărbatul,
Eu sě mătur, ș'aștern patul,
Sě'mĭ pun oglinda-n feréstră
Sě věd, bine-mĭ stă nevastă?

*

Lelea pune pânza vara
Ii mâncă vermii mânjéla,
Ardă-vě focul fuscei
Nu vě uitațĭ înapoi
Cum merg firele gunoiŭ;
Ardă-mi-te fecul spată
Că facĭ pânda tótă spartă;
Ardă-mi-vě focul ițe
Voi nu sunte-țĭ cu credință;
Ardă-te focul amnar
Ce stai tu ca și-un husariu
Nu te uițĭ colea la ólă
Cum jócă vermii mârjélă,

Nathan. Intr'o ḑi bogatul Neuman trimite pe servitor sĕ se uite pe placate, ce se jócă deséră în teatrul german. Servitorul se întórce și însciințéză stăpânului: „Neuman înțeleptul“.

*

Bine înțeles. — Óspele: (către birtaș) Deja acésta e a doua muscă, pe care o prind din supă.

Birtașul: Nu cumva aveți lipsă de sită?

*

Dela băi a scris o damă bărbatului sĕu într'o epistolă următorul pasagiu: „In ultima ta scrisóre mi-ai trimis 200 fl. și 1000 de sărutărĭ. Eu m'așĭ bucura fórte, décă pe viitor mi-ai trimite mai bine mai puține sărutărĭ și mai mulțĭ banĭ“.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Cum își așédă pasĕrile óuĕle în cuib?

Un învĕțat engles, cu numele Morris Gibbs, în urma multor probe, a constatat, că pasĕrile tot-déuna își așédă óuĕle în cuib astfel, ca întreg cuibul sĕ fiă pe deplin folosit. Pasĕrile, carĭ depun multe óuĕ, le așédă în formă de cerc, cu capetele óuĕlor mai ascuțite întórse înlăuntru; alte pasĕrĭ a căror óuĕ sunt mai eliptice, le așédă unul lângă altul cu fața mai lungăréță. Décă cineva mișcă óuĕle din loc, în ḑiua următóre se póte vedea, că érăși sunt așeḑate cum au fost.

*

De când se numĕră timpul după minute și secunde?

Filosoful grec Hipparch (160—125 înainte de Christos), care este privit ca întemeiătorul astronomiei în Europa, a împrumutat acéstă metodă de-a socoti timpul mai întâiu vechilor Babilonenĭ.

Aceștia au împărțit ḑiua după mersul sórelui în 12 părțĭ și nóptea asemenea în 12 părțĭ și au socotit fiă-care din aceste 24 părțĭ după pașĭ, anume câțĭ pașĭ póte un om face în acel timp, în 60×60 părțĭ.

După aceea Klesibus din Alexandria a regulat prin invențiunea orologiului de apă órele neegale, ce le aveau Egiptenii, ér învĕțatul arab Abu-Hassan (din vécul al 13-lea după Christos) a desvoltat mai departe sistemul egal al órelor, pe când împărțirea în 60 minute și 60 secunde s'a păstrat până aḑĭ.

*

Cât mănâncă animalele?

Calul mănâncă într'un an o cantitate de nutreț de nóuĕ-orĭ mai grea, decât e el, vaca de-asemenea, boul de șése-orĭ, óia de-asemenea de șése-orĭ mai mult cât cântăresce ea.

*

Cucuruzul și industria

In timpul din urmă întrebuințarea cucuruzului în industriă a luat un avênt atât de mare, încât el se întrebuințéză deja astăḑĭ la vre-o ouĕ-ḑecĭ de fabricate deosebite. Cucuruzul este o plantă, care conține în trunchiul și fructul sĕu zahar, oleŭ, celulosă etc., adecă tot atâtea materii, carĭ se întrebuințéză în fabricĭ. Din cucuruz a început a se fabrica în timpul din urmă zahar, oleu, turte, alcohol și multe altele. El se folosesc la fabricațiunea berei, la fabricațiunea pelei artificiale, la a hârtiei pentru inlocuirea paelor în saltele.

In timpul din urmă a început a se întrebuința cucuruzul și la fabricarea prafului de pușcă fără fum, precum și a cauciucului. Pentru producțiunea prafului fără fum se folosesce de câțĭ-va ani regulat sute de mii de hectolitre alcohol fabricat din cucuruz, ceea-ce nu póte rĕmânĕ fără însemnătate pentru agricultură. Tot așa, ba încă și mai însemnată promite a deveni fabricarea cauciucului, care va pretinde cantitățĭ și mai marĭ de cucuruz.

Cu alte cuvinte, economii, carĭ se ocupă cu cultivarea cucuruzului, pot sĕ se aștepte la un viitor tot mai mare, căcĭ cucuruzul va începe sĕ devină tot mai căutat.

CĂLINDARUL PLUGARULUI
pe anul visect 1900.
se află de vênḑare la
Tipografia A. Mureșianu din Brașov.

Acest Călindar au întrat în anul VIII-lea, format mare, și conține portretul fórte bine reușit al lui Avram Iancu. Urméză apoi cronologia anului 1900, regentul anului, începutul anutimpurilor, sĕrbătorile și alte ḑile schimbătóre, calculul sĕrbătorilor mai marĭ, posturile deslegarea postului etc. După cele 12 lunĭ, urméză taxele telegramelor, scrisorilor, pachetelor; competințele de timbre, mĕsurile metrice, têrgurile corectate din Transilvania, Bănat, Țéra unguréscă și Bucovina. In partea literară găsim un interesant capitul privitor la începerea rĕsboiului pentru neatârnare de G. Coșbuc; apoi „Popa Stoica“, poesiă de Dim. Bolintineanu. Avuția și binefacerea (un interesant capitul după Smiles-Schramm). Doina, In șanțurĭ (poesii) de G. Coșbuc etc. In partea higienică și economică: Un dușman al omului (rachiul); Ce sĕ facă părinții, ca sĕ-șĭ ferescă copiĭĭ de orbiă; Cum sĕ tracteze părinții pe copiĭĭ lor orbĭ; Bune sunt beuturile pentru copiĭ? Urméză apoi partea economică: Vitele roșii (pinzgau), de I. Georgescu. Despre gunoiŭ, de I. Georgescu; Sădirea pomilor; Hrana vitelor (Grăunțele, sfeclele și apa de beut). La urmă mai multe poveṭe prețióse și glume apoi anunțurĭ. Prețul 25 cr. (cu posta 30). *Vênḑĕtorii primesc rabatul cuvenit.*

POSTA REDACȚIUNEI.

D-lui G. P. în I. Anunțurĭ de logodne și cununiĭ nu putem publica, decât numai décă se trimite înainte o taxă, în banĭ séu mărcĭ postale de cel puțin 1 coronă.

D-lui I. P., Făgăraș. Cuvêntul „boltă“ „boltaș“ etc. este cuvênt românesc (italienesce *volta*-bolta.) Prin urmare n'avem sĕ ne ferim de întrebuințarea acestui cuvênt, căcĭ nu noi l'am luat dela Ungurĭ, ci ei l'au luat dela noi. Spre orientare generală nu trebue sĕ perdem din vedere constatările filologilor, după carĭ Ungurii nu au în limba lor decât 105 de cuvinte proprii ale lor, tóte celelalte sunt luate dela alte popóre, mai ales dela Românĭ, Slavĭ etc. Nu trebue decĭ sĕ se credă, că décă un cuvênt din limba nóstră se află și în limba maghiară ar fi numai decât unguresc și din causa asta sĕ ne lăpĕdăm de el. *Tăier* (lat. *talus*) e cuvênt curat românesc și fac rĕu cei ce vor a-l scóte din limbă înlocuindu-l cu „farfuriă“ pe cuvênt, că „tăier“ ar deriva dela ungurescul „tángyér“.

Cálendarul sèptèmânei

IANUARIE. are 31 ḑile. GERAR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum	16 In. lanț. ap. Petru	28 Carol și Marg.
Lunĭ	17 † C. Păr. Antonie	29 Francisc
Marțĭ	18 S. P. Atan și Ciril	30 Adelgunda
Mer.	19 P. Macariu Egipt.	31 Petrus Nolan
Joi.	20 † C. P. Eftenie m.	1 Febr. Ignat
Viner	21 Cuv. Păr. Maxim	2 † Int. Is. Christ.
Sâm.	22 Sf. Ap. Timotei	3 Blasius

Cursul losurilor private
din 24 Ian. 1900

	cump.	vênd.
Basilica	13 50	14 50
Credit	395.50	397.50
Clary 40 fl. m. c.	128 50	129 50
Navig. pe Dunăre	155 —	162.—
Insbruck	65 —	67 —
Krakau	56 —	57 50
Laibach	52 —	54 —
Buda	130	134
Palffy	129 50	131 —
Crucea roșie austr.	43	44 20
dto ung.	22 50	23 50
dto ital.	—	—.—
Rudolf	55 —	57.—
Salm	174.—	176.—
Salzburg	61.	63.—
St. Genois	175 75	177.75
Stanislau	120 —	60.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	178.—	181.-
dto 4% 50	80. —	.—
Waldstein	180 —	188.—
dto de 10 franci	12 7	13.75
Banca h. ung. 4%	123.—	123 80

Prețurile cerealelor din piața Brașov.
Din 26 Ianuarie 1900

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. kor.	fil.
1 H. L.	Grâu cel mai frumos	11	80
„	Grâu mijlociu	11	40
„	Grâu mai slab	11	—
„	Grâu mestecat	9	20
„	Sĕcară frumósă	7	—
„	Sĕcară mijlociă	6	60
„	Orz frumos	6	60
„	Orz mijlociu	6	20
„	Ovĕs frumos	5	—
„	Ovĕs mijlociu	4	40
„	Cucuruz	7	40
„	Mălaiu	8	—
„	Mazăre	13	—
„	Linte	18	—
„	Fasole	9	20
„	Sĕmênță de in	22	—
„	Sĕmênță de cânepă	8	20
„	Cartofĭ	1	80
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	88
„	Carne de porc	—	88
„	Carne de berbece	—	—
100 kil.	Sĕu de vită prόspĕt	50	—
„	Sĕu de vită topit	72	—

Bursa de mărfurĭ din Budapesta
din 24 Ian. n. 1900.

Sĕmința	Qualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenesc	80	7.85	8.10
Grâu dela Tisa	80	7.90	8.—
Grâu de Pesta	80	7.85	8.—
Grâu de Alba-regala	80	7.80	7.95
Grâu de Bácska	80	—.—	—.—
Grâu ung. de nord	80	—.—	—.—
Grâu românesc	80	—.—	—.—

Sĕmințe vechĭ orĭ nouĕ	soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	până
Sĕcară		70—72	6.20	6.30
Orz	nutreț	60—62	6.05	6.15
Orz	de vinars	62.64	5 65	5.70
Orz	de bere	64.66	5.45	5.55
Ovĕs		39.41	5.30	5.80
Cucuruz	bănăț.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	73	.—	.—
Cucuruz	„		.—	.—
Hirișcă	„	—	5.30	5.80

	Productediv.	Soiul	Cursul dela	până
Prețul pe 100 chilograme.	Sem. de trif.	Luțernă ungur.	36.—	44.—
	—	transilvană	—.—	— —
	—	bănățénă	—	.—
	„	roșia	56 —	62 —
	Oleu de rap.	rafinat dupla	.—	—. —
	Oleu de in		—.—	.—
	Uns. de porc	dela Pesta	40 —	40 50
	„	dela țéră	— —	— —
	Slănină	svêntată	40 50	41.—
	„	afumată	46.—	46.50
	Sĕu		—.—	—.—
	Prune	din Bosnia în buțĭ	15 —	15 50
		din Serbia în sacĭ	13 75	14.
	Lictar „	slavon nou	19 75	20.—
	„	bănățenesc	18 50	19.—
	Nucĭ	din Ungaria		
	Gogoșĭ	unguresci		
		sêrbescĭ		
	Miere „	brută		
		galbină strecurată	—.—	—.—
	Ceară „	de Rosenau	—.—	—.—
	Spirt	brut	—.—	—.—
		Drojdiuțe de spirt	—.—	—.—

Cursul la bursa din Viena.
Din 26 Ianuarie 1900.

Renta ung. de aur 4%	98.80
Renta de corόne ung. 4%	94.85
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	100.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	99.70
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	99.40
Bonurĭ rurală ungare 4%	94.—
Bonurĭ rurale croate-slavone	94.50
Impr. ung. cu premii	162.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	141.—
Renta de argint austr.	99.75
Renta de hârtie austr.	99.45
Renta de aur austr.	98.80
Losurĭ din 1860	139.25
Acții de-ale Băncei austro-ungară	131.75
Acții de-ale Băncei ung. de credit	186.75
Acții de-ale Băncei austr. de credit	134.70
Napoleondorĭ	19 20
Mărcĭ imperiale germane	118.10
London vista	242.10
Paris vista	96.10
Rente de corόne austr. 4%	98.65
Note italiene	89.80

Cursul pieței Brașov.
Din 27 Ianuarie 1900.

Bancnota rom.	Cump.	18.20	Vênd.	18.30
Argint român.	Cump.	17.80	Vênd.	18.—
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.—	Vênd.	19.12
Galbenĭ	Cump.	11.20	Vênd.	11.30
Ruble Rusescĭ	Cump.	254.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	11.18	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	21.40	Vênd	—.—

Bursa de Bucurescĭ.
din 24 Ian. n. 1900.

Valorĭ.	Dobânda.	Scad. cup.	Cu banĭ gata.
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct.	97.¼
„ „ (Impr. 1892	5%	Ian.-Iul.	96 ¾
„ „ din 1893	5%	„ „	96.¾
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	— —
„ „ (Impr. de 32. ½ mil.	4%	Ian.-Iulie	82 —
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	85 —
„ „ (Imp. de 274 m. 1890	4%	„ „	86.½
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	86.½
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	86.½
„ „ (Im. de 90 mil. 1896	4%	„ „	86.½
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	87.—
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	99.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	—.—
Scrisurĭ fonciare rurale	5%	Ian.-Iulie	93. —
„ „ „ „	4%	„ „	78.—
„ „ urbane Bucurescĭ	5%	„ „	86 ¼
„ „ „ Iașĭ	5%	„ „	82 ¾
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v.	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	2500
Banca agricolă	500	150 v	327.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	423 —
Naționala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	425 —
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	—.
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	—.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	100		—.
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	[illegible]		—.—
„Bistrița“ soc. p. f. hârtii 30	[illegible]	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	[illegible]	„ „	—.—
20 francĭ aur			— —

SCOMPTURĬ:

Banca naț. a Rom	9%	Paris	4%
Avansurĭ pe efecte	10%	Petersburg	6½
Casa de Depunerĭ	12%	Berlin	6%
Londra	4½	Belgia	5%
Viena	4½	Elveția	5%

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 23 Ian. de 17,209 capete, la 24 Ian. au intrat — capete și au eșit 256 capete rĕmânênd la 25 Ian. un numĕr de 16,953 capete.

Se notéză marfa: unguréscă e veche grea dela 83—84' fil. marfă ungurésca tînĕră grea dela 89—90 fil. de mijloc dela 86—87 fil. ușóră dela 86—87 fil. — Sêrbéscă: grea 88—89 fil., de mijloc 87—88 fil. ușóră: 86—87 fil. kilogramul.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

☞ „Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la librăria **Nic. I. Ciurcu** și la **Eremias Nepoții.**